

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND
APRIL - MEI - JUNI 2016 (71STE JAARGANG)

België - Belgique, P.B. - P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497, P006193

INHOUD

Lidgeld VGV

Gewoon lid €75 - Arts in opleiding of zonder praktijk €35 - Artsenkoppel €90, Artsenkoppel in opleiding of zonder praktijk €45 - Steunend lid €100

KBC IBAN nr.: BE22 4073 0622 5147

Secretariaat VGV: Dascottelei 78 2100 Deurne

Tel. 03 321 25 24.

e-post: info@vgv.be – webstek: www.vgv.be

Het secretariaat is open van maandag tot donderdag (9 u-14 u).

RAAD VAN BESTUUR 2015-2017

Voorzitter: Geert Debruyne

Ondervoorzitter: Lieve Van Ermen

Secretaris: Bart Garmyn

Penningmeester (cultuur): Jan Dockx*

Leden: Albert Baert, Chris Geens, Frank Goes (hoofdredacteur *Periodiek*), Piet Jongbloet, Eric Ponette*, Dirk Van de Voorde, Jan Van Meirhaeghe* en Robrecht Vermeulen*
*oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

prof. dr. R. Casteels, KU Leuven

prof. dr. D. De Looze, UGent

prof. dr. L. Denis, Oncologisch Centrum Antwerpen

prof. dr.A. Dupont, VUB

prof. dr. J. Peers, KU Leuven

prof. dr. P. Van Cauwenberge, voorzitter HoGent

prof. dr. Ph. Vandekerckhove, Rode Kruis Vlaanderen

prof. dr. D. Brutsaert, UAntwerpen

PERIODIEK

Redactieraad: prof. dr. A. Baert, dr. J. Dockx,

prof. dr. C. Geens, dr. P.H. Jongbloet, prof. dr. E. Ponette,

dr. R. Vermeulen, dr. J. Van Meirhaeghe, dr. B. Garmyn

Verantwoordelijke uitgever: dr. F. Goes,

Sionkloosterlaan 7, 2930 Brasschaat

Hoofdredacteur: dr. F. Goes

Redactie cultuur: dr. P.H. Jongbloet

De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs.

Lay-out: www.xpair.be

Drukkerij: Jules De Winter, Bisschoppenhoflaan 216, 2100 Deurne, tel. 03/232.20.22, fax. 03/225.15.84

Voorwoord	3
Citaten	4
Van uw hoofdredacteur	5
Ontvangst Medina	5
(F)ACTUEEL	6
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE	8
Chirurgijns op de Napoleontische slagvelden	
POLITIEKE ACTUALITEIT	14
Op 22 maart 2016 brak de hel los in Brussel	
Twee verjaardagen	19
Reacties van onze lezers	22
MEDISCHE ACTUALITEIT	24
Sudeck, alias CRPS,... een update	
Colloquium Geldtransfers uit Vlaanderen	26
CULTUUR	28
Boeken	28
Muziek	30
Tentoonstellingen	31
Film	32
VGV Bezoekt	33
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	34
MET STEUN VAN	35

Voorwoord

Een voorzitter zit soms echt wel om een voorwoord verlegen ... Als hij dan nog zo'n praktische taken af te werken krijgt zoals de recente verkoop van het onroerend goed en het beëindigen van het contract met de secretaresse en de opvolging ervan. Om maar niet te spreken over de talrijke beslommingen rond organisatie en dergelijke meer; de preciaire financiën; de vertegenwoordigende verplichtingen;... En dat alles tijdens een carrièremoment van grote omwenteling, dan laat de muze een voorzitter soms in de steek. Dan komt de gedachte op om eenieder een warme en gezellige zomer toe te wensen en het bij deze gemeente bondige boodschap te laten.

Maar zo werkt het niet in een "blunderende staat". Eén van haar vele commissies zorgt voor "actualiteit" voor het Verbond. Ook al gaat het - zoals bijna steeds - om "oude wijn in nieuwe zakken".

De voorzitter krijgt zijn voorwoord gratis aangeboden. Lees maar mee:

Antwerpen, 17 mei 2016

VGW VERWERPT VOORSTEL TOT WIJZIGING QUOTA CONTINGENTERING

De federale planningscommissie "medisch aanbod" leverde een nieuw advies voor de artsenquota in 2022.

Het advies verandert de wettelijk vastgelegde 60/40 verdeling NL/FR in het voordeel van de Franstaligen naar 56,5/43,5.

Dit beloont het decennialang deloyaal beleid van de Franse Gemeenschap op het vlak van de contingentering, dat geleid heeft tot een "overschot" van meer dan 1.000 Franstalige artsen in 2018 en straft de Vlaamse Gemeenschap die minder artsen krijgt toegewezen ook al heeft die haar medisch aanbod volgens de overeengekomen quota correct gepland.

Voor het Vlaams Geneeskundigenverbond is dit een onrechtvaardig en onaanvaardbaar voorstel. Het is een kaakslag voor de duizenden Vlaamse studenten, die gedwongen werden om af te zien van hun wens om de artsenstudie aan te vangen. Dit is volstrekt onaanvaardbaar en het VGW eist van minister M. De Block dat zij dit advies niet volgt. Het VGW vindt het onbegrijpelijk dat sommige Vlaamse leden van de Planningscommissie dit voorstel zouden hebben goedgekeurd en roept hen op hun houding te herzien.

Desalniettemin wenst de voorzitter allen een warme en gezellige zomer toe.

Geert Debruyne, voorzitter

Mensen die zich afvragen of het glas halfvol of halfleeg is, hebben het niet begrepen: het glas kan altijd worden bijgevuld.

Intellectuelen lossen problemen op, genieën voorkomen problemen.

(Albert Einstein)

Eerlijkheid is een kostbaar item, dus verwacht het niet van goedkope personen.

Vele politici weten wat zij moeten doen, maar zij weten niet hoe zij daarna verkozen moeten worden.

(Bart Sturtewagen, dS 29/2/2016)

Van uw hoofdredacteur

Het doet mij plezier dat er enkele reacties kwamen op het indrukwekkende Forumartikel van Eric Ponette in *Periodiek* 3 2015. Ik geef graag de reactie van Etienne Vermeersch in extenso weer. De laatste zin van Eric Ponettes bijdrage aan de Politieke actualiteit in dit nummer legt ook nog eens de vinger op de wonde: 'Indien die hervorming mislukt, staan we voor zeer donkere tijden.' Vorige week ontmoette ik Brahim Laytouss, de voorzitter van IDARA, die ook panelgast was op het Richard Celis Symposium 2015 Toekomstverkenningen. Ook hij pleitte voor een aangepaste westerse islam.

Wij kunnen ook akkoord gaan met twee zinnen uit Dyab Abou Jahjah's column in *De Standaard* van 6 mei 2016 die ik citeer: 'De enige bescherming tegen terrorisme is een sterke inlichtingendienst die informatie verzamelt en cellen op voorhand identificeert en ontmantelt' en 'Apartheid bevordert geen cohesie en geen vrede. Ze creëert alleen maar meer haat en redenen

voor verzet'. De inspanning moet, volgens ons, dan wel van de twee kanten komen.

In dit nummer van *Periodiek* vindt u verder de klassieke rubrieken en worden ook twee verjaardagen besproken - een honderdjarige en een tienjarige.

Ik wacht, met spanning, verder commentaar en wensen van onze leden af.

Frank Goes

Ontvangst Medina

Het bestuur van het VGV ging graag in op de uitnodiging van labo Medina om samen met partner het hoofdkwartier van Medina Dendermonde te bezoeken. Wij werden er op zaterdag 30 januari ontvangen door Rika Verheyden, Algemeen Directeur Medina; dr. Wencel Top, Medisch Directeur Medina; en Luc Bellemans, eveneens bioloog

Medina werkt met een eigen ophaaldienst en haalt dagelijks de stalen op volgens de wens van de huisarts ('s morgens, 's middags, late namiddag, avond).

De biologen zijn bereikbaar tussen 08u00 en 24u00; ook kan 's nachts via het telesecretariaat de bioloog van wacht worden gecontacteerd. Naast de gebruikelijke uitleg over het ophalen, testen en interpreteren van de stalen kregen wij een demonstratie van de organisatie: indrukwekkend en erg doeltreffend. Mevrouw Verheyden is er terecht trots op dat Medina snel en uiterst zorgzaam werkt. Als sterke punten van de organisatie vernoemde zij een logistiek netwerk over gans Vlaanderen (inclusief de prikcentra over gans Vlaanderen), brede scope van testen, snelle uitvoering (door hoge graad van automatisatie (track-systeem), snelle resultaten (ook voor minder courante testen), performant IT platform voor digitaal aanvragen en resultaat consultatie, dienstverlening aan de arts door de klinisch biologen (ruime beschikbaarheid en organisatie van heel wat bijscholingen).

Als afsluiting van het bezoek werd ons een uiterst verzorgde lunch aangeboden in het aangename restaurant van Medina Dendermonde.

Frank Goes

Welkom in de winkel van de toekomst - 3D brillen voor reisbureaus en geprojecteerde outfits

dS 23 maart 2016, Koen De Beuckeleer

Het shoppinggebeuren is niet meer te vergelijken met vroeger: de consument wil het allemaal snel en onmiddellijk. Daarom organiseert RetailDetail (woordvoerder Jorn Snoeck) met Unizo *The Future of Shopping Roadshow*: in etalages worden kleren op paspoppen geprojecteerd, zo vermijdt men supergrote etalages; met de Oculusbril brengen touroperators hun klanten in de virtuele wereld van hun reisbestemming; en immomakelaars bieden zo ook een virtueel huisbezoek aan. Verder kan men in de brillenwinkel alle soorten brillen uitproberen op de foto die van het gezicht van de klant wordt genomen. Winkels zullen ook meer gegevens verzamelen, zoals hoe dikwijls een bepaald product wordt vastgenomen en hoe oud de bezoekers zijn. In een volgend stadium zal men de emoties van die persoon die bepaalde producten bekijkt, kunnen aflezen en registreren!

Frank Goes

Pollutie, fijnstof en onze auto

‘Het staat nu vast: de wereldeconomie groeit zonder dat dit leidt tot meer uitstoot van broeikasgassen. Van alle nieuwe elektriciteit die in 2015 werd geproduceerd, is 90% afkomstig van hernieuwbare energiebronnen (meer dan de helft windenergie).’ (dS 17 maart 2016, Dominique Minten). De uitstoot van CO₂ nam in 2015 niet toe terwijl de wereldeconomie met 3% groeide. Het gaat dan misschien toch de goede kant uit?

Een gelijkaardige voorspelling kan worden gemaakt wat betreft uitstoot van fijnstof en pollutie allerhande van diesel drinkende wagens. Men moet geen glazen bol hebben om te voorzien dat de wagens van de toekomst,

uitgedacht door BMW, Tesla, Mercedes en andere constructeurs die miljarden inzetten om hybride, elektrische of waterstofauto's te ontwikkelen, er ooit zullen komen. BMW beweert nu reeds in de campagne naar aanleiding van zijn honderdste verjaardag dat de auto van de toekomst geen schadelijke uitlaatgassen meer zal uitstoten (*Artsenkrant* 1 april 2016).

Idem dito voor het aantal auto's. Uber rekende voor dat de private auto slechts 10% van de tijd wordt gebruikt en dat er dus constant een fortuin van duizenden miljarden euro ongebruikt staat te wachten (*Fortune* 2015). Zeker nu de auto als statussymbool zijn 'status' heeft verloren en er over tien jaar zo goed als zeker zelfrijdende auto's op de baan zullen zijn, zullen vele gezinnen het met een auto minder doen en zullen velen een auto op afroep laten voorrijden. Als wij iets verder doordenken kunnen wij ons dus afvragen of discussies rond infrastructuraanpassingen en fijnstof afzuigen nog nodig zijn, want die problemen zullen er over tien jaar niet meer zijn.

Frank Goes

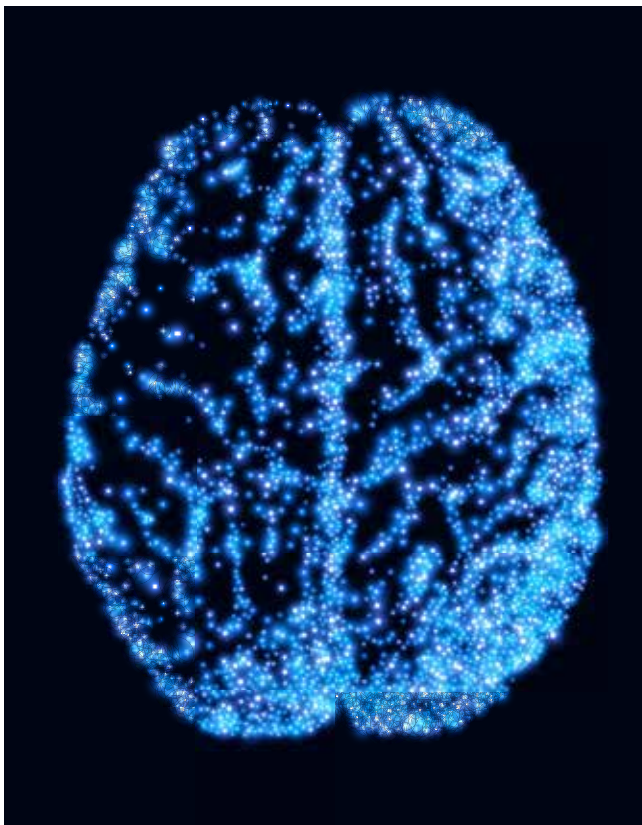

Artificiële intelligentie

Fortune 15 maart 2016, p. 27, Andre Nusca

De CEO van Nvidia Jen-Hsun Huang ondersteunt met zijn bedrijf 3500 firma's die interesse hebben in artificiële intelligentie (AI): twee jaar geleden waren er dat slechts 100. Google, Microsoft en Facebook gebruiken artificiële intelligentie. AI wordt gebruikt in de ontwikkeling van zelfrijdende auto's want de systemen hebben reeds een supermenselijk herkenningsniveau. Indien men het systeem een sinaasappel voorhoudt, zal het zich uiteindelijk herinneren hoe een sinaasappel eruitziet. Vorig jaar hebben Google en Microsoft de best getrainde mensen geklopt wat beeldherkenning betreft. De universiteiten onderwierpen een computernetwerk aan een IQ-test en het systeem scoorde beter dan een universitair geschoolde. Op de vraag of computerbedrijven de bedrijven die steunen op mechanische toepassingen zullen overvleugelen antwoordde Jen-Hsun Huang: 'Indien een bedrijf enkel steunt op mechanische ontwikkelingen is het dood binnen de vijf jaar.'

Frank Goes

Een Vlaanderen zonder taal

DS 1 febr. 2016

Mia Doornaert wijst erop hoe bedenkelijk het is voor de toekomst van het Nederlands in Vlaanderen dat de meerderheid van de Vlaamse politici geen correct, laat staan rijkgeschakeerd, Nederlands spreekt. Geheel alarmerend is dat ze daarmee de meerderheid van de Vlamingen weerspiegelen. De verloedering van het onderwijs werpt haar vruchten af. Elke dag hoor je allerwegen taalgruwels, de lijst is eindeloos. Correct Nederlands hoeft niet meer voor de "gewone Vlaming". Het West-Vlaams gouvernement maakte het helemaal bont door op zijn nieuwjaarsreceptie de genodigden te onthalen op het motto "Preus lik fjirtig" ("trots als veertig"). Het is er helemaal over als een publieke overheid zich niet meer van de officiële taal bedient. En neen, dat is niet "elitair", dat is democratisch. Eén van de grote figuren van de Franse revolutie bepleitte hartstochtelijk de verspreiding van het Frans doorheen het ganse land – toen was slechts één op de zes Fransen thuis in de taal van Molière. Het had geen zin over het "soevereine volk" te spreken als dat volk geen gemeenschappelijke taal van communicatie en debat had, zei l'abbé Grégoire. Luc Devoldere van *Ons Erfdeel* zei onlangs, verwijzend naar abbé Grégoire, dat staten of deelstaten in meertalige landen, inderdaad een gedeelde cultuurtaal nodig hebben. Hoe kunnen burgers anders met elkaar en hun overheden in debat gaan? Hoe kunnen inwijkelingen anders geïntegreerd en mondig worden in dat debat? Daarom past in Vlaanderen in de publieke ruimte, wat wil zeggen in het bestuur, het gerecht, onderwijs, alleen het Nederlands. Dat in geen enkel tv-feuilleton, ook op de openbare omroep, nog Nederlands gesproken wordt is al erg genoeg. Als de overheden niet meer in het Nederlands communiceren is er geen gemeenschap meer en belanden we in een Vlaanderen zonder taal.

A. Baert

Paul Louis
Oscar Broos

- Medische Studies: Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven) Dokter in de genees- heel- en verloskunde juni 1971 met Grote Onderscheiding Erkend specialist Heelkunde 1977.
- Doctor in de Medische Wetenschappen (PhD): Katholieke Universiteit Nijmegen juni 1985: Hoofd van de Dienst Traumatologie Universitaire Ziekenhuizen K.U. Leuven: september 1988 – oktober 2010. Diensthoofd – Directeur Heelkunde Universitaire Ziekenhuizen K.U. Leuven: 1992-2010
- Gewoon Hoogleraar KU Leuven sedert 1 oktober 1992. Emeritus Gewoon Hoogleraar (met opdracht): KU Leuven sedert 1 oktober 2010/Professor Geschiedenis van de Geneeskunde KU Leuven sedert 1 oktober 2010
- Lid van het bestuur en oud-voorzitter van de European Society of Surgery. Fellow of the Royal College of Surgeons of England.

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

CHIRURGIJNS OP DE NAPOLEONTISCHE SLAGVELDEN

De Napoleontische veldslagen gingen gepaard met massale verliezen. Om zoveel mogelijk soldaten overlevingskansen te bieden was een hele medische keten nodig: eerste zorgen op het slagveld, overbrengen naar een hulppost of ambulance, evacueren voor verdere behandeling naar een hospitaal of iets dat er moest voor doorgaan... In het begin van de 19^e eeuw werd er maar weinig aandacht besteed aan die verzorgingsketen (10). De militaire bevelhebbers vonden het overbodig hiervoor personeel en transportmiddelen op te offeren. Toch zouden vele chirurgijns zich soms ten koste van hun eigen leven tot het uiterste inzetten om zoveel mogelijk slachtoffers bij te staan.

ORGANISATIE VAN DE MEDISCHE DIENSTEN IN DE LEGERS ROND 1800

Sedert 1747 waren de Fransen leidinggevend in het organiseren van hun medische diensten. Maar met de Franse Revolutie sloten in 1791 universiteiten en medi-

sche scholen. Anderzijds had men voor de vele oorlogsslachtoffers heel wat legerchirurgen en artsen nodig. Bovendien beschouwde de Assemblée Constituante het als een plicht om de gekwetste soldaten te verzorgen. Een Comité de Santé werd opgericht en Antoine de Foucroy (1755 - 1809), een chemicus, werd belast om samen met François Chaussier (1746-1828), een chirurg en anatoom uit Dijon, het onderwijs zo te reorganiseren dat de legers over voldoende medische ondersteuning zouden beschikken. Zo kwamen er terug Militaire Medische Scholen en werd te Parijs het fameuze militaire hospitaal Val-de-Grâce opgericht. Vanaf 1803 zijn zes Inspecteurs-Generaal van de Gezondheidsdienst verantwoordelijk voor een elementaire opleiding (7). Naast een Keizerlijke Universiteit komen er ook departementale scholen voor praktische geneeskundige vorming van chirurgen-hulpmajors. Hun kennis en kunde blijft evenwel beperkt. Percy, hoofdchirurg van de Grande Armée spreekt over “nepchirurgen” (4). Daarbij komt dat deze “nepchirurgen” ondergeschikt zijn aan hun militaire oversten en op dezelfde voet staan als bakkers, slaggers en ander logistiek personeel. Om de kwaliteit te verbeteren worden onder impuls van Percy, Larrey en Desgenettes vervolmakingcursussen georganiseerd te velde (4, 7).

HET STATUUT VAN DE ZORGVERSTREKKER ROND 1800

Op het einde van het Ancien Régime golden er reeds normen die doen denken aan de conventies van Genève: bevriende en vijandelijke gewonden worden op gelijke wijze behandeld; hospitalen en ambulances zijn geen militaire doelwitten, chirurgen, artsen, verplegers... zijn geen strijders en worden niet als krijgsgevangenen beschouwd....

Jammer genoeg zullen de ideeën van de Franse Revolutie deze stellingen op losse schroeven zetten. Militair strategisch belang primeert boven de zorg voor gekwetsten. Gewonde vijandelijke soldaten worden meestal nog wel behandeld maar hospitalen van de vijand zijn doelwitten waarop men het vuur mag openen. Vijandelijke batterijen worden soms speciaal gericht op chirurgen die op het slagveld duidelijke kentekens dragen. Dit verklaart dan ook het gedrag van heel wat chirurgen. Uit vrees voor gevangenneming zullen ze zich dikwijls verbergen, hun ambulances opstellen op geruime afstand van het slagveld, zieken en gekwetsten achterlaten etcetera. Na de slag ziet men dan ook dagenlang eindeloze konvooien van gewonden... (7, 10).

FRANSE CHIRURGEN IN DE GRANDE ARMÉE

Ongetwijfeld spreekt vooral Dominique Jean Larrey met zijn heroïsch optreden en zijn vele geschriften het meest tot de verbeelding. Toch was de organisatie van de Medische Dienst eerder het werk van zijn voorgangers Percy en Desgenettes.

Renè-Nicolas Dufriche, baron Desgenettes (1762-1837) was evenwel geen chirurgijn. Hij had in 1789 een dokterstitel behaald aan de universiteit van Montpellier. Vanaf 1807 is hij hoofdgeneesheer van de *Grande Armée* en aanwezig bij de veldslagen van Eylau, Friedland en Wagram. Hij neemt deel aan de campagne in Rusland. Hij sterft als hoofdgeneesheer van *Les Invalides* op 3 februari 1837 (1, 4, 7).

Pierre François Percy (1754-1825) was geboren in Montagny (Franche-Comté) en werd in 1782 legerchirurg. Als hoofdchirurg van de Legers van de Revolutie richt hij reeds eenheden op bestaande uit drie chirurgen te paard, een ploeg dragers en ambulances om de gewonden van het slagveld te evacueren. Zulk een "vliegende ambulance" beschikte over voldoende verbandmateriaal, zwachtels, brandewijn, azijn, brood, wijn,

René-Nicolas Dufriche Desgenettes,
Académie Nationale de Médecines

Pierre-François Percy, Exposition Virtuelle
Antoine Augustin Parmentier

zout en bouillon. Hij introduceert ook het gebruik van draagberries op het slagveld. Tijdens de Napoleontische oorlogen wordt hij hoofdchirurg van de *Grande Armée*. Vanaf 1809 kan hij zijn taak evenwel niet goed meer uitoefenen wegens problemen met zijn hart en zijn ogen. Nicolas Heurteloup (1750-1812) volgt hem op. Deze Heurteloup organiseert de hospitalen van Wenen en Ebersdorff voor de gekwetsten van Essling (21-22 mei 1809) en Wagram (5-6 juli 1809). Hij wordt de persoonlijke chirurg van de keizer maar sterft op 27 maart 1812. In 1814 is Percy dan opnieuw de hoofdchirurg van de *Grande Armée* (1, 2, 4, 6).

Van alle chirurgen geniet Jean-Dominique Larrey (1766-1842), wel de grootste populariteit. Hij was geboren in Baudean in de Hautes Pyrenées. Hij zou deelnemen aan 25 militaire campagnes, 60 veldslagen en niet minder dan 400 gevechten. Hij vergezelt Napoleon naar Egypte. Hij ziet het besmettelijk karakter van trachoom in. (*Memoire sur l'Ophtalmie Regnante en Egypte*) (1802). Na de Slag bij Wagram (1809) krijgt hij als commandeur van de *Legion d'Honneur* de titel van Baron. In 1812, na de dood van Heurteloup, wordt hij (tijdelijk) hoofdchirurg van de *Grande Armée*. Hij introduceert de moderne principes van oorlogschirurgie. Toen hij zag hoe snel de vliegende artillerie van het Franse Leger manoeuvreerde kwam hij, net als Percy, op het idee om "vliegende ambulances" in te voeren waarvoor hij gespecialiseerd personeel opleidde. Hierdoor werd de kans op verzorging verhoogd, een opsteker voor het moreel van de troepen. Larrey zal alle beschikbare transportmiddelen gebruiken: kamelen in Egypte, muilezels in de Alpen en sleden in Rusland... Hij richtte veldhospitalen op waar triage zeer belangrijk was en de gekwetsten behandeld werden rekening houdende met de ernst van hun verwondingen onafgezien van hun militaire rang of het leger waartoe zij behoorden. Tijdens de slag bij Waterloo is hij hoofdchirurg van de *Garde Impériale*. Wellington is getroffen door zijn moed en inzet. De hertog verbiedt zijn soldaten in zijn richting te vuren: "Geef die moedige man de tijd om de gewonden te verzamelen ...een moed en toewijding die stamde uit een tijd die niet langer de onze is." Toch loopt Larrey verwondingen op aan het hoofd en de schouder. Door de Pruisen gevangengenomen wacht hem het executiepeloton. Maar een van zijn Pruisische collega's herkent hem en brengt hem tot bij Gebhard Blucher (1742-1819) wiens zoon hij ooit het leven had gered. De maarschalk laat hem aan zijn tafel mee-eten en later per escorte naar Brussel brengen waar hij op erewoord Franse soldaten mag verzorgen (1, 2, 3, 6, 13, 15, 16, 17).

Jean-Dominique Larrey, Koninklijke Albert I Bibliotheek Brussel

Joseph-François Kluyskens (1771 - 1843), Afbeelding uit Levensberichten KNAW leden (KNAW)

OOK BELGISCHE CHIRURGEN OP DE NAPOLEONTISCHE SLAGVELDEN

Heel wat Belgische artsen waren hun carrière begonnen in de Oostenrijkse legers. Maar wanneer de Nederlanden onder Frans bewind komen zullen honderden Belgische chirurgen – hulpmajors de keizerlijke legers vervoegen. Na 1814 lopen de meeste over naar de Medische Dienst van de Nederlanden veelal met behoud van hun rang. Tijdens de slag bij Waterloo vindt men Belgische artsen in beide kampen (5, 14).

Sommigen van hen zoals Kluyskens en Seutin zijn echte chirurgische boegbeelden geworden.

Joseph-François Kluyskens (1771-1843) zal faam verwerven onmiddellijk na Waterloo. Hij werd geboren te Aalst en volgt lessen chirurgie en verloskunde aan het Medisch College te Gent. Hij trekt op met het leger van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Na Fleurus in 1794 en de overrompeling van de Nederlanden door de Fransen wordt hij te Gent hoofdchirurg van het burgerlijk Bijlokenziekenhuis en chirurg-majoor in het Militair Hospitaal. In 1814, na de instorting van het Keizerrijk, gaat hij in op een verzoek van koning Willem I om de Medische Dienst van het Nederlandse leger te vervoegen. Begin juni 1815 wordt hij overgeplaatst naar het Militair Hospitaal van Brussel in de rang van 1ste Officier van de Territoriale Geneeskundige Dienst van de Zuidelijke Nederlanden. Hij zal zich bij de verzorging van de slachtoffers van de slag bij Waterloo zeer verdienstelijk maken (5, 8, 14).

Van de jongere chirurgen die tussen 1812 en 1814 hun dienstplicht moeten vervullen zullen er velen naar de *Grande Armée* gezonden worden. Enkelen zetten later hun carrière verder in het Nederlandse leger en na 1830 ook in het Belgische leger. De meest bekende is ongetwijfeld Louis Joseph Ghislain Seutin (1793-1862). Hij werd geboren te Nijvel. In 1810 begeeft hij zich naar de pas opgerichte Ecole de Médecine et de Chirurgie Pratique aan het Sint-Pietershospitaal in Brussel (1810-1812). Nadien vertrekt hij naar Parijs en bekomt in 1813 het brevet van chirurg-hulpmajoor in het Keizerlijk Leger. In die hoedanigheid is hij aanwezig bij heel wat veldslagen. Larrey waardeert zijn kwaliteiten onder meer tijdens de Volkerenslag te Leipzig (1813). Na de capitulatie bij Dresden wordt hij door Russische troepen krijgsgevangen genomen en pas gerepatrieerd in juni 1814. Hij vervoegt nu het Nederlandse leger met de rang van geneeskundig officier 2de klasse en wordt ingedeeld bij het Militair Hospitaal te Brussel. Hij komt daar tijdens de veldtocht van juni 1815 onder het be-

Louis Seutin (1793-1862), Archief van de
Université Libre de Bruxelles

vel van Kluyskens en verzorgt er de vele gewonden van de slag bij de Quatre Bras (16 juni) en bij Waterloo (18 juni). Op 24 juni ontmoet hij de op erewoord vrijgelaten Larrey die later in zijn memoires niet zal nalaten de jonge chirurg te prijzen (11). Op 28 juni 1815 wordt hij hoofd van een reizende ploeg van 10 geneesheren van de Medische Dienst om de gekwetsten die nog verspreid liggen in de dorpen naast de slagvelden te gaan verzorgen. Seutin zou zich later ook nog verdienstelijk maken tijdens de Belgische Onafhankelijkheidsstrijd.

AMPUTATIE OF NIET?

Bij ernstige verwondingen aan de ledematen was het punt van discussie: amputeren of niet? Larrey zelf is voorstander van amputatie. De ingreep moet bliksemsnel worden uitgevoerd; de enige vorm van verdoving was immers enkele druppels laudanum of een glas alcohol! Tijdens de slag bij Borodino (Moskawa) (1812) zal hij op één dag meer dan 200 amputaties verrichten. Deze interventionistische doctrine wordt verklaard door de grote vrees voor infecties. De amputatie moet

gebeuren “binnen de eerste 24 uur na de verwonding, de rustige uren die de natuur bewaart” (11). Nu weet men dat, tijdens deze “rustige uren” het aantal bacteriën nog niet dramatisch is toegenomen. Toch ging ook zo’n snelle amputatie nog gepaard met een mortaliteit tot 60% meestal door verbloeding (3, 13, 15, 16, 17). Sommigen beweren dat Larrey aldus voor een te groot aantal invaliden heeft gezorgd. Een eerder afwachtende houding, zoals aangenomen door Kluyskens en Seutin, leidde dan weer dikwijls tot de dood door tetanus, gasgangreen en veralgemeende sepsis, het toen algemeen bekende “hospitaalrot” (8, 9, 12).

VOORUITGANG?

De Napoleontische veldslagen behoren tot de meest bloedige uit de geschiedenis. Ongetwijfeld hebben de soms nauwelijks opgeleide “chirurgen-hulpmajoor” duizenden levens gered. Sommigen zijn anoniem gebleven, anderen behoren tot de coryfeeën van de heilkunde. Zij hebben door hun ideeën over snelle behandeling, evacuatie, triage... bijgedragen tot de vooruitgang van de geneeskunde in het algemeen en van de oorlogschirurgie in het bijzonder.

PAUL BROOS

Emeritus Gewoon Hoogleraar

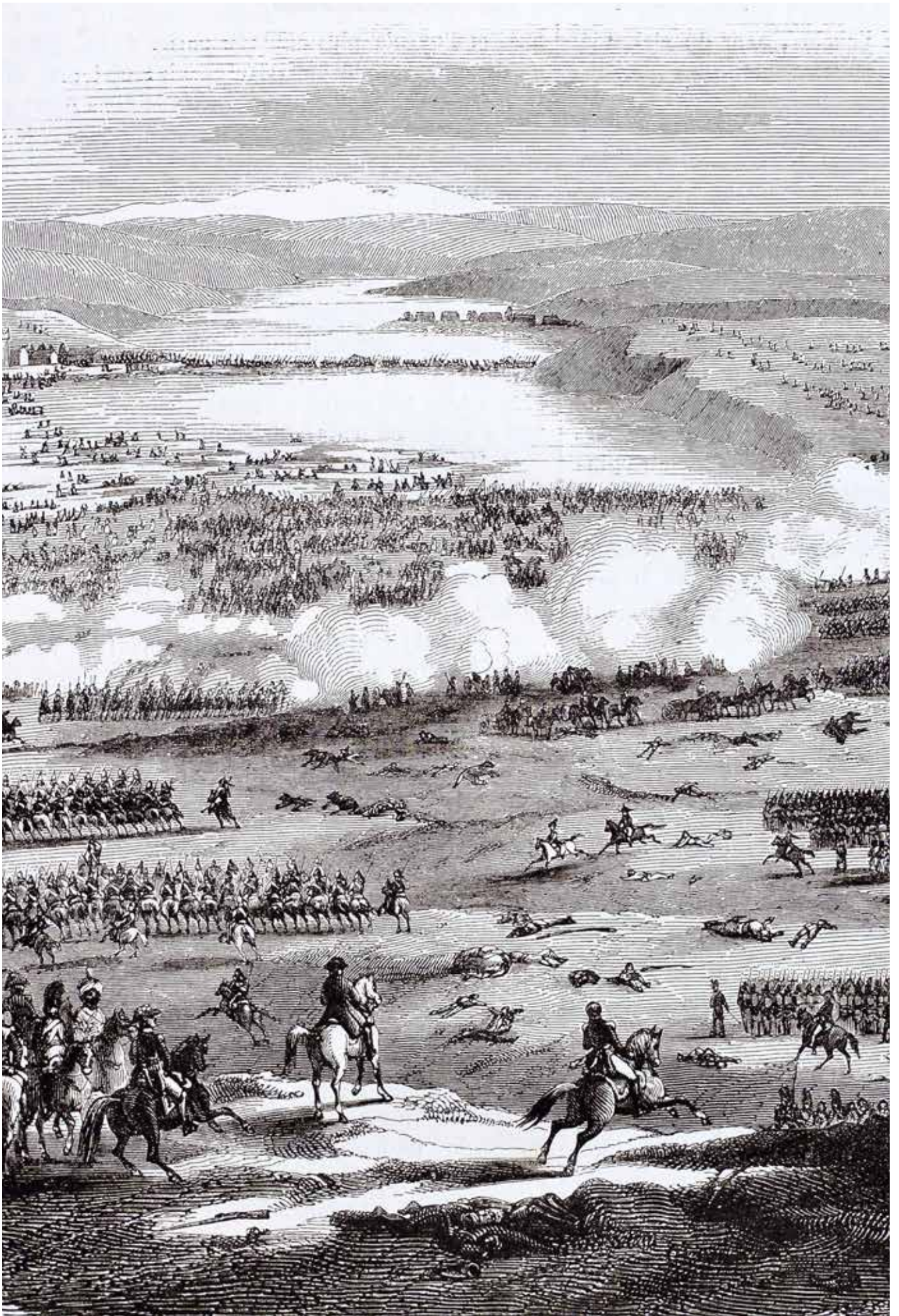
Docent Geschiedenis van de Geneeskunde

Faculteit Geneeskunde KU Leuven

Februari 2016

Referenties.

1. Antoine, H.M. Magnin, P., Maurat, J. P., « Cinq médecins et chirurgiens comtois durant la Révolution, l'Empire et la Restauration », *Histoire des sciences médicales*, 41 (2), pp. 155-160, Paris 2007.
2. Dibble J. H., *Napoleons surgeons*, William Heine-mann, Medical Books London 1970.
3. Drouin H, *Vie du Baron Larrey, Chirurgien-Chef de la Grande Armée*, 59 p., Les Laboratoires Martinet, Paris 1930.
4. Evrard E., *Het Franse Regime*, in *Asklepios onder de wapen, 500 jaar militaire geneeskunde in België*. Wetenschappelijke vereniging van de militaire Medische Dienst. 1997.
5. Evrard E., *Het Koninkrijk der Nederlanden*, in *Asklepios onder de wapen, 500 jaar militaire geneeskunde in België*. Wetenschappelijke vereniging van de militaire Medische Dienst. 1997
6. Evrard E., *Le service de santé français à la bataille de Waterloo (18 juin 1815)*, *Revue belge d'histoire militaire*, n° XXV – 8, 1984.
7. Hassenforder J., *Le Service de santé militaire, de ses origines à nos jours*, *Revue Internationale des Services de Santé des Armées*, S.P.E.I. Paris, 1961.
8. Jacques V., *J.F. Kluyskens*, Biographie nationale, Bruxelles 1920.
9. Kluyskens H., *Exposé des principaux cas de chirurgie observés après la bataille de Waterloo dans les hôpitaux de Bruxelles*. *Annales de la société de Médecine de Gand*, 1855.
10. Lafin J., *Surgeons in the field*, Dent and sons, London, 1970.
11. Larrey D., *Relation médicale de campagnes en voyages de 1815 à 1840*, T.V des Mémoires de Larrey, Paris, ed1841
12. Marinus J. R., *Le baron Seutin. Sa vie et ses travaux*. De Mortier fils, Bruxelles 1862.
13. Richardson R. G., *Larrey: surgeon to Napoleons' imperial Guard*. Londres, 1974.
14. Romeyn D., *Onze militaire geneeskundige dienst voor honderd jaren en daaromtrent*, de erven F + Bohn, Haarlem, 1913.
15. Saüt J. M., *Dominique-Jean Larrey Chirurgien en Chef des Armées de Napoléon*, 55 p., Éditions Pyrénéennes, 2002.
16. Soubiran A., *Le baron Larrey, chirurgien de Napoléon*, Paris 1966.
17. Triaire P., *Le baron Larrey Dominique et les campagnes de la Révolution et de l'Empire (1768 – 1842)*, Tours, 1902

POLITIEKE ACTUALITEIT

OP 22 MAART 2016 BRAK IN BRUSSEL DE HEL LOS

DE FEITEN

Tijdens een huiszoeking in Vorst op 15 maart ll. in het raam van het gerechtelijk onderzoek naar de aanslagen in Parijs op 13 november 2015, werd de terrorist van Islamitische Staat (IS) Mohamed Belkaïd gedood. Bij diezelfde huiszoeking werden vingerafdrukken van IS-terrorist Salah Abdeslam gevonden (1).

Op 18 maart ll. werd Abdeslam, die eveneens een rol speelde in de aanslagen in Parijs, levend opgepakt in een woning in Sint-Jans-Molenbeek (2). Bij die aanhouding werd de politie door tientallen jongeren met flessen en stenen bekogeld (3).

Op 22 maart ll. brak in Brussel de hel los. Om 7u58 waren er twee explosies in de vertrekhal van de luchthaven in Zaventem en om 9u11 een explosie in een metrostel nabij Maalbeek, met als balans van de islamitische moordenaars meer dan 230 gewonden (4) en tot op 22 april ll. 32 doden (5).

Op 8 april ll. werden Mohamed Abrini in Anderlecht en Osama Krayem in Laken door de politie opgepakt. Abrini wordt ervan verdacht de derde terrorist van Zaventem te zijn de andere twee bliezen zichzelf op – en Krayem had de dag van de aanslag in Maalbeek contact met de terrorist die zich daar opblies; beiden worden bovendien gelinkt aan de aanslagen in Parijs op 13 november vorig jaar (6, 7, 8).

Uit de Europese Unie zijn zo'n 4.000 jihadisten vertrokken om te gaan vechten in het Midden-Oosten, vooral naar Syrië, ook naar Irak en Libië. België heeft procentueel de meeste Syriëstrijders: uit België vertrokken er 451 en 117 keerden terug (9).

Door de aanhoudende luchtaanvallen staat het kalifaat van IS in Syrië en Irak onder zware druk: het verloor zowat 22 % van zijn grondgebied en 40 % van zijn in-

komsten (10). Dat betekent dat de terreurdreiging in Europa toeneemt en dat IS zijn actieterrein ook verlegt naar Libië (11).

COMMENTAREN

Het VGV betoont zijn oprecht medeleven aan de families van alle overledenen en aan alle overlevende gekwetsten. Het VGV brengt bovendien een eresaluut aan alle hulpverleners in alle echelons.

Een aantal *belerende vingertjes* van politici en/of media in Turkije (12), de VS, Israël, Frankrijk, Engeland, Duitsland (13) en zelfs Nederland (14) wezen onmiddellijk onze inlichtingen- en veiligheidsdiensten als incompetent aan. De vertegenwoordigers van de landen, die in het verleden evenmin een aanslag konden voorkomen, misten zo de kans om te zwijgen; voor de anderen hopen we dat ze nooit een Brussels drama moeten meemaken.

Of er *tekortkomingen* waren in ons *veiligheidssysteem* is natuurlijk een terechte vraag, die zal moeten beantwoord worden door de daartoe opgerichte parlementaire onderzoekscommissie. Zo zijn er o.m. de opvolging van zelfmoordterrorist Ibrahim El Bakraoui in 2015 (15), besparingen op de investeringen in het veiligheidsapparaat (16), de zes politiezones in Brussel (17), de Europese kritiek op de controle van de Belgische luchthavens (18), het ogenblik van sluiting van het Brussels metronet (19), en de opvolging van het toezicht op de broers Abdeslam in april 2015 (20). Doch commissievoorzitter Patrick Dewael waarschuwt nu reeds dat een zero risico niet realistisch is (21) en Bart Sturtewagen stelt: “De ware zoektocht is die naar de lessen die te leren vallen uit het gebeurde” en niet zozeer de zoektocht naar zondebokken (22).

Er gingen stemmen op, zowel bij binnenlandse bedrijfsleiders – met overigens uiteenlopende conclusies – (23, 24, 25) als bij buitenlandse journalisten (26, 27) dat de falende veiligheidspreventie een gevolg is van de *versnipperende staatsvormingen*. Daarop kan een dubbel antwoord gegeven worden. Vooreerst zijn justitie en veiligheidsbeleid in België een nagenoeg volledige federale bevoegdheid gebleven (25, 28). Verder kan inderdaad niet ontkend worden dat België door de ver-

snipperde bevoegdheden tussen federale overheid en deelstaten in een aantal domeinen niet optimaal functioneert. Doch dan moet men goed beseffen dat een herstel van de unitaire structuur zal gepaard gaan met de volledige revalorisatie van de Vlaamse democratische meerderheid en met de afschaffing van alle institutionele grendels (25, 29, 30). Vermits de Franstaligen dat hoogstwaarschijnlijk nooit zullen aanvaarden, is verdere overdracht van weliswaar homogene coherente bevoegdheden naar de deelstaten de enige werkbare oplossing voor dit land (29, 31). In afwachting daarvan (30) of afgezien daarvan (32) – naargelang de auteur – is een betere samenwerking tussen de verschillende niveaus noodzakelijk.

Voor de bespreking van mogelijke maatregelen tegen moslimterrorisme en -extremisme evenals voor moslimintegratie verwijs ik naar mijn artikels “De struikelstenen voor de integratie van moslims – een aanzet tot discussie” (33) en “De vlucht naar Europa” (34). In het huidige artikel beperk ik me tot enkele aspecten van deze problematiek.

Hoe werd Brussel een broeihaard van jihadisme?

Luckas Vander Taelen ziet als oorzaak, naast het uitsluitingsgevoel van jongeren, het groeiend *religieus fanatisme* in bepaalde Brusselse wijken, die evolueerden naar

getto's, dat door lokale politici werd toegedekt omdat zij er een vruchtbaar electoraat in zagen (35).

Hind Fraihi publiceerde reeds in 2006 haar boek “Undercover in Klein Marokko”, waarin zij waarschuwde voor het oprukkende radicalisme onder een deel van de Molenbeekse bevolking, dat zich terugtrok in een radicaalislamitische enclave. Zij doet er het verhaal van moslimpredikanten die straatjongeren aanspreken om te strijden in oorlogsgebieden en van boeken met beschrijving hoe je oorlog voert of waarin opgeroepen wordt joden en afvallige moslims te vermoorden. Zij wijst op de *socio-economische factoren* als glijmiddel voor het IS-verhaal van het eeuwige leven via een apocalyptische doodscultus. Bij de publicatie werd zij weggehoond door de toenmalige burgemeester Philippe Moureaux en de korpschef van de politie Johan De Becker (36, 37, 38).

De moeizaam verlopende integratie van moslims

Een *Engelse enquête*, uitgevoerd door het onderzoeksbureau “ICM Unlimited” in opdracht van Channel 4 over het thema “Wat denken Britse moslims nu echt?” leerde o.m. dat 39 % van de ondervraagden denkt dat een vrouw altijd moet gehoorzamen aan haar man, dat 31 % het aanvaardbaar vindt dat een Britse moslim meer dan één vrouw heeft, dat 23 % de Britse wetten wil vervangen door de sharia en dat 52 % oordeelt dat

homoseksualiteit moet verboden worden (39).

De *Moslimbroederschap* werd opgericht door Hassan al-Banna om een islamitische maatschappij te stichten, die met andere landen zou versmelten tot een kalifaat. In België zijn volgens experts hoogstens honderd Moslimbroeders actief met evenwel veel invloed. Zij hebben zich georganiseerd in de Liga van Belgische Moslims (LMB). Hun paradepaardje is de jaarlijkse “Foire Musulmane de Bruxelles” in Tour & Taxis” en zij hebben een netwerk van moskeeën uitgebouwd. De Liga onderschrijft het charter van de “Federation of Islamic Organisations in Europe”, de officiële koepelorganisatie van de Moslimbroeders in Europa (40).

Na de aanslagen in Parijs op 13.11.15 stelde de politiezone *Zaventem* een verslag op over bagageafhandelaars die juichten toen het nieuws over die aanslagen bekend raakte en op 23 maart ll. getuigde een Brusselse brandweerman dat “mensen van vreemde origine stonden te dansen en gebaarden ons te onthoofden”; vakbondskringen bevestigden zijn verhaal (41).

Yves Goldstein, kabinetschef van minister-president Rudi Vervoort, getuigde op 20 maart ll.: “Volgens bevriende leerkrachten beschouwt 90 % van de leerlingen van 17 en 18 jaar de terroristen van Parijs als helden” (42). En verder: “Ja, er zijn moslimleerlingen die de aanslagen goedkeuren. En ja, er is racisme bij de anderen”, zo schrijft een leerkracht in een Gentse school (43). Laten we echter niet de denkfout begaan dat alle moslims IS-sympathisanten zijn.

Brahim Laytouss, die sinds enige tijd voorvechter is van

een Europese islam, getuigt: “Er zijn *krachten binnen de institutionele islam*, die helemaal geen Europese islam willen. Ze zijn bang om een andere koers te varen. Ze willen helemaal niet hervormen” (44).

Dyab Abou Jahjah slingert jihadspecialist Montasser Alde’ emeh, die er voor pleit dat de inwijkelingen hun verantwoordelijkheid zouden opnemen (45), het *verwijft* toe de “*Uncle Tom*” van de moslimgemeenschap te zijn (46). Mark Elchardus: “Ik heb het ook moeilijk met Abou Jahjah. Zijn organisatie voedt de gedachte dat moslims hier in een vijandige samenleving leven” (47). Over de *hoofddoek* heeft Darya Safai, geboren in Teheran en vrouwenrechtenactiviste, een uitgesproken mening: “De hoofddoek is veel meer dan een stukje stof ... De hoofddoek is de goedkeuring van discriminatie” (48).

Bijkomende aanbevelingen voor de strijd tegen IS

Dat de Staatsveiligheid sinds december ll. een systematische *screening* uitvoert van *alle asielzoekers* is niet overbodig: 37 asielzoekers werden zo verdacht van banden met IS (49).

De *controle van de overheid op islamonderricht, imams en moskeeën* staat nog in de kinderschoenen: slechts 16 % van de islamleerkrachten in het basisonderwijs en 37,9 % in het secundair onderwijs beschikt over het vereiste diploma (50), minister Koen Geens heeft de intentie een verplichte opleiding voor alle imams aan een Belgische hogeschool of universiteit voor te stellen (51), doch intussen plant het Turkse religieuze over-

heidsorgaan Diyanet een islaminternaat – een secundaire school – in Houthalen ter voorbereiding op een imamopleiding in Turkije (52), en een door de overheid erkende moskee blijkt geen garantie tegen radicalisering (53).

De *EU* wil werk maken van *gezamenlijke afspraken tegen terreur* inzake samenwerking tussen inlichtingendiensten, controles aan de buitengrenzen van Schengen, vuurwapens en aanpak van Syriëstrijders, doorgeven van passagiersgegevens en extra veiligheidsmaatregelen voor het transport (54).

Op *militair vlak* pleit Prof. David Criekemans voor een echte internationale coalitie tegen IS in Syrië en Irak (55).

Als *financiële maatregel* stelt Rik Van Cauwelaert voor de terreurorganisaties met hun vrachten witwasgeld uit te sluiten van het wereldwijde financiële en economische verkeer (56).

Sporen voor integratie van moslims

Vooreerst moeten we aan de inwijkelingen duidelijk zeggen wat we van hen verwachten (57), namelijk dat zij zich *aanpassen aan de basiswaarden van onze publieke cultuur*: o.m. democratie, rechtsstatelijkheid, vrije meningsuiting, vrijheid van godsdienst, scheiding van kerk en staat, gelijkwaardigheid van man en vrouw, gelijke rechten ongeacht ras, geslacht, seksuele geaardheid (58), vrijheid van geweten, kritisch denken, tolerantie (59) en vreedzame samenleving (60). Deze principes worden gedeeltelijk vermeld in het sinds 2003 in Vlaanderen verplichte inburgeringstraject (61) en in de recente federale nieuwkomersverklaring (62, 63). “Zij zijn het die zich moeten aanpassen omdat zij hier rechten en waarden vinden die ze niet hadden in hun thuisland” beklemtoont Darya Safai (48). Invoering van de sharia

in België is dus uitgesloten.

Verder kunnen we de nieuwkomers verwelkomen in *ons verenigingsleven* (57); we kunnen hun kansen in het onderwijs merkbaar verbeteren door *verplicht onderwijs vanaf de eerste kleuterklas*, want zo zal hun taalachterstand drastisch afnemen en tegelijk zullen hun kansen op de *arbeidsmarkt* toenemen. Het is niet eenvoudig uit te maken wat het aandeel is van discriminatie in de achterstand van nieuwkomers op de arbeidsmarkt (47, 64), doch waar die echt gebeurt moet ze gestopt worden.

Ten slotte is het belangrijk dat we de *hervormers van de islam moreel ondersteunen* ondanks het besef dat die hervorming geen eenvoudige opdracht is. Enkele getuigenissen in dat verband. Mia Doornaert: “Het ergste is dat vaak juist moslims, die een moderne islam willen, door Europese goedmensen om de oren geslagen worden” (60). Prof. dr. Amin Makar, Vlaamse Egyptenaar en Koptische christen: “Zelfvernieuwing in de islam door islamitische academici is de enige oplossing” (65). Ayaan Hirsi Ali, geboren in Somalië, actief in Nederland en nu in de VS, eindigt haar boek “Kettlers” als volgt: “Om de woorden van Al-Din te herhalen: ‘We moeten de dingen niet mooier maken dan ze zijn en zeggen dat de islam een geloof van compassie, vrede en rozengeur is, en dat er niets aan de hand is.’ Dat is niet zo. Maar het feit alleen al dat deze woorden uitgesproken kunnen worden, is voor mij een van de redenen om te geloven dat de islamitische reformatie is begonnen” (66).

Indien die hervorming mislukt, staan we voor zeer donkere tijden.

ERIC PONETTE, 3 mei 2016

Referenties

1. Lars Bové: Doorbraak na meer dan honderd huiszoekingen, De Tijd 19.03.16
2. Samuel Hanegreefs: 'De strijd gaat voort', De Tijd 19.03.16
3. Wouter Woussen en Ine Roox: Molenbeek sterk onder de indruk, De Standaard 23.03.16
4. vhn: Terreur van minuut tot minuut, De Standaard, 23.03.16
5. Bart Sturtewagen: Antwoorden verderaf dan een maand geleden, De Standaard 22.04.16
6. Erik Ziarczyk: Topverdachten aanslagen gepakt, De Tijd 09.04.16
7. Mark Eeckhaut en Nikolas Vanhecke: Dreiging is nog altijd niet helemaal geweken, De Standaard 09.04.16
8. loa: Syriëstrijder Osama Krayem kocht tassen die terroristen hebben gebruikt, De Standaard 09.04.16
9. Pieter Haeck: Een op de drie Europese Syriëstrijders keerde terug, De Tijd 02.04.16
10. Erik Ziarczyk: Islamitische Staat klauwt als kat in het nauw, De Tijd 23.03.16
11. Jean Vanempten: Terreurdreiging, De Tijd 29.03.16
12. Lars Bové: Belgische aanpak ligt zwaar onder vuur, De Tijd 24.03.16
13. Erik Ziarczyk: 'België moet ophouden met chocolade eten', De Tijd 24.03.16
14. Bob De Graaff, hoogleraar universiteit Utrecht: De misplaatste terrorismewedstrijd Nederland-België, De Standaard 26.04.16
15. Marjan Justaert: Erdogan verrast minister, De Standaard 24.03.16
16. Frank Van Massenhove: Kerktorendorp, De Tijd 09.04.16
17. Dieter Dujardin: Nu we toch bezig zijn, Het Laatste Nieuws 07.04.16
18. Wim Winckelmans: Felle Europese kritiek op controle Belgische luchthavens door administratie, De Standaard 14.04.16
19. Red.: Sluiting metronet op 22/3 wordt zaak voor onderzoekscommissie, De Standaard 23.04.16
20. Michiel Verplancke: 'Cultuur van nonchalance bij federale politie', De Tijd 27.04.16
21. Wim Van de Velden: Patrick Dewael, De Tijd 27.04.16
22. Bart Sturtewagen: Betere hebben we niet, De Standaard 27.04.16
23. Johnny Thijs: Wat nu, vrienden politici? De Tijd 30.03.16
24. KVDA: Topondernemers pleiten voor grondige politieke hervormingen na aanslagen, www.trendsbe 31.03.16
25. Wim Van de Velden: Droomt Johnny Thijs van het unitaire België? De Tijd 31.03.16
26. Kris Van Haver: Charles Michel haalt uit naar België-bashing, De Tijd 07.04.16
27. Pieter Lesaffer: Welke eendracht? Het Nieuwsblad 07.04.16
28. Wim Winckelmans: Communautaire experts van N-VA zien herfederalisering niet zitten, De Standaard 09.04.16
29. Philippe Vandekerckhove: Waarom de Belgische staat faalt, www.deredactie.be 03.04.16
30. Hans Brockmans: 'Meer efficiëntie, minder nostalgie in versnipperd België', www.trends.be 08.04.16
31. Bart Maddens: De federale overheid faalde op 22 maart, De Tijd 09.04.16
32. Guy Tegenbos: De bomen en het bos, De Standaard 27.04.16
33. Eric Ponette: De struikelstenen voor de integratie van moslims – Een aanzet tot discussie, Periodiek 2015/2
34. Eric Ponette: De vlucht naar Europa, Periodiek 2015/4
35. Luckas Vander Taelen: Hell hole Brussels, De Standaard 23.03.16
36. Hind Fraihi: Tien jaar geleden werd de radicalisering schandelijk genegeerd, De Tijd 29.03.16
37. Dries Bervoet: Ze vonden dat ik spoken zag in Molenbeek, De Tijd 29.03.16
38. Henk Dheedene en Dries Bervoet: Interview met Hind Fraihi, De Tijd 02.04.16
39. Miel Swillens: Wat denken moslims nu echt? www.doorbraak.be 10.04.16
40. Jeroen Zuallaert: Hoe sterk staat de Moslimbroederschap in België? www.knack.be 20.04.16
41. Eline Bergmans en Mark Eeckhaut: Wie danste er na terreuraanslagen? De Standaard 19.04.16
42. Wim Winckelmans: Kabinetchef Vervoort (PS) onder vuur, De Standaard 22.04.16
43. Alice Delvigne: Na de aanslagen hoor je complottheorieën en islamofobie, De Standaard 27.04.16
44. Yves Delepeleire: Interview met Brahim Laytouss, imam Gent, De Standaard 24.03.16
45. Montasser Aldéemeh: 'Het wordt tijd dat je wijst naar de imam die je taal niet spreekt', www.knack.be 11.04.16
46. Erik Raspoet: Montasser Aldéemeh: 'Racisme houdt me niet tegen' vs Dyab Abou Jahjah: 'Logisch dat N-VA hem toejuicht', www.knack.be 27.04.16
47. Bart Brinckman: Interview – Jan Cornillie en Mark Elchardus over de uitdagingen van links, De Standaard 30.04.16
48. Martien Bode: Interview met vrouwenrechtenactiviste Darya Safai in haar strijd tegen het islamisme, Wij Vrouwen jan-feb-maa 2016
49. Belga: 37 asielzoekers verdacht van banden met IS, De Tijd 02.04.16
50. Belga/NSK/JH: 'Slechts 16 % islamleerkrachten in basisonderwijs beschikt over het vereiste diploma', www.knack.be 12.04.16
51. Marjan Justaert: Interview met minister Koen Geens – In het defensief of net niet? De Standaard 02.04.16
52. Ruben Mooijman: Instituut biedt volwaardige voorbereiding op imamopleiding in Turkije, De Standaard 23.04.16
53. san, elb: Regering trekt geld uit voor 80 imams in strijd tegen radicalisering, De Standaard 18.02.16
54. Kris Van Haver: Europa wil (opnieuw) vaart zetten achter gezamenlijke afspraken tegen terreur, De Tijd 24.03.16
55. David Criekemans: Brussel als frontlinie in het mondiaal terrorisme, Wat nu? De Tijd 23.03.16
56. Rik Van Cauwelaert: Entrepreneurs in terreur, De Tijd 26.03.16
57. Koen Schoors, Professor economie UGent: Grenzen en kansen voor vluchtelingen, De Tijd 26.02.16
58. Geert Bourgeois: Inburgering als antwoord op mislukt multiculturalisme, De Tijd 11.02.11
59. Abdennour Bidar: 'Beste moslimwereld waar blijft je revolutie?' Le Huffington Post Quebec 15.10.14; overgenomen in De Standaard 13.01.15
60. Mia Doornaert: Pleidooi voor polarisering in het terreurdebat, De Standaard 26.03.16
61. Walter Pauli en Peter Casteels: Patrick Dewael: 'Een hoofddoekverbod is niet bedoeld om moslims te pesten', www.knack.be 20.04.16
62. Bart Brinckman: Kritiek op nieuwkomersverklaring, De Standaard 01.04.16
63. Dries Bervoet: Wie in België wil wonen, moet contract tekenen, De Tijd 01.04.16
64. Wim Van de Velden: Significant, De Tijd 23.04.16
65. Frans Crols: Praten met prof.dr. Amin Makar, 't Pallieterke 04.02.16
66. Ayaan Hirsi Ali: Kettens – Pleidooi voor een hervorming van de islam, Uitgeverij Augustus, Amsterdam – Antwerpen, 2015

Twée verjaardagen

Philippe Vandekerckhove is gedelegeerd bestuurder Rode Kruis-Vlaanderen, voorzitter van de European Blood Alliance (vereniging van alle not-for-profit bloedbanken van de EU) en van GAP (globale koepel van alle Rode Kruisverenigingen die in bloedbanking betrokken zijn), en lid van de Raad van Bestuur van het Internationale Rode Kruis, en van de Adviesraad van VGV.

Rode Kruis-Vlaanderen: een op wetenschap gestoelde hulporganisatie

Rode Kruis-Vlaanderen (RKV) behoort tot de allereerste humanitaire organisaties die een evidence-based benadering toepast op alle domeinen van haar werking: van (para)medische hulpverlening en sociale zorg tot lokale en internationale humanitaire hulp. Evidence-based werken houdt in dat het beste wetenschappelijke bewijsmateriaal, op systematische wijze verzameld, de basis vormt voor het formuleren van aanbevelingen in onze organisatie. Die aanbevelingen worden aangevuld met de expertise van deskundigen en met praktijkervaring, en worden daarna verder aangepast aan de voorkeur en beschikbare middelen van de doelgroep. Wetenschappelijk bewijsmateriaal als basis is hierbij cruciaal; het is alleen door ons op harde evidentie te baseren (evidentie in plaats van 'eminentie') dat we subjectieve oordelen kunnen vermijden, en efficiëntie en effectiviteit kunnen verzekeren.

Uitblinken in 4 thema's

Al meer dan 10 jaar streeft RKV een strategie van excellentie na gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Concreet focust RKV op vier thema's waarin het volop investeert en vandaag wereldwijd als leider wordt aanzien. Het betreft 2 activiteiten van de dienst voor het bloed, en 2 activiteiten van onze humanitaire diensten: donorgeneeskunde, bereiding van bloedplaatjes, eerste hulp onderricht en rampenparaatheid.

Meest in het oog springend is de positie die Rode Kruis-Vlaanderen heeft verworven met zijn evidence based eerstehulpriichtlijnen. 10 jaar geleden merkten we dat de richtlijnen voor eerste-hulp technieken in de klassieke handleidingen sterk van elkaar verschillen, zelfs tussen de Europese buurlanden. Dit betekent dat die handleidingen dus niet op wetenschappelijke evidentie gebaseerd zijn, en als gevolg ook niet noodzakelijk de meest effectieve technieken beschrijven.

In 2006 heeft Rode Kruis-Vlaanderen het initiatief genomen om in samenwerking met een team van Europese specialisten de traditionele eerstehulpriichtlijnen aan wetenschappelijk onderzoek te onderwerpen en de Europese richtlijnen te harmoniseren. Het resultaat hiervan is het European First Aid Manual (EFAM). Omdat verschillende Afrikaanse Rode Kruisverenigingen hun interesse hebben uitgesproken voor een wetenschappelijk onderbouwde handleiding aangepast aan de Afrikaanse context, heeft Rode Kruis-Vlaanderen in 2009 richtlijnen helpen formuleren, met als resultaat het African First Aid Materials (AFAM).

Meer recent hebben we bijgedragen aan het ontwikkelen van eerstehulpriichtlijnen voor India. 55 verschillende landen in de wereld maken op dit moment gebruik van onze wetenschappelijk onderbouwde eerstehulpriichtlijnen. Het einddoel hierbij is een globale eerstehulpriichtlijn, die vijfjaarlijks door Rode Kruis-Vlaanderen wordt geüpdatet zodat de gebruikers de beste en meest up-to-date technieken aanleren.

2 onderzoekscentra

Teneinde de strategie operationeel te onderbouwen, werden twee onderzoekscentra opgericht:

- een Center for Evidence Based Practice (CEBaP) te Mechelen: in deze cel zijn momenteel 6 medewerkers voltijds tewerkgesteld, met verschillende universitaire opleidingen uit de exacte of biomedische wetenschappen die allen een PhD-opleiding genoten.
- een Transfusion Research Center (TREC) te Gent, waar een 5-tal medewerkers voltijds aan de slag zijn, opnieuw PhD's in de (bio)medische wetenschappen.

Onze strategie van excellentie is zeker wat betreft eerstehulp onderricht gerealiseerd: Rode Kruis-Vlaanderen

ren wordt vandaag reeds gezien als dé autoriteit terzake. Er werd veel onderzoek verricht zowel op de medische/paramedische aspecten van het gebied, als op de praktische en didactische aanpak van het aanleren van eerste hulp aan de bevolking, kinderen enz.

Impact

Ten gevolge van het onderzoek nam uiteraard de wetenschappelijke output beduidend toe.

<http://www.rodekruis.be/en/who-are-we/research/centre-for-evidence-based-practice/publications/>

De impact van onze strategie gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek laat zich ook vertalen in toegenomen impact op het beleidsniveau. Zo werd bv. de wetgeving inzake het gebruik van bloed van hemochromatosepatiënten voor transfusie aangepast op basis van onze wetenschappelijke studies. De organisatie wordt verder in toenemende mate voor zijn expertise gevraagd en ingeschakeld: zo mocht Rode Kruis-Vlaanderen vorig jaar, en dit voor de eerste keer, de thema's definiëren waarop het FWO zich zou baseren om de jaarlijkse "prijs voor maatschappelijk relevant onderzoek" toe te kennen.

Het systematisch gebruik van wetenschappelijke evidentie helpt onze organisatie haar effectiviteit te definiëren en evalueren. Deze benadering kan van nut zijn voor andere hulporganisaties, om een kwalitatief andere manier van hulpverlening te realiseren. Dit alles komt uiteindelijk de humanitaire missie van onze sector ten goede.

Onze focus op wetenschappelijk onderbouwd werken heeft ook een reeks secundaire voordelen meegebracht:

- Meer en betere financieringsmogelijkheden. De wetenschappelijke benadering van onze activiteiten zorgt ook voor een betere (h)erkenning. Het onderzoekswerk dat we verrichten leidt ook tot uitvindingen en intellectuele-eigendomsrechten, en creëert op die manier extra bronnen van inkomsten.
- HR en attractieve werkgever. Door het verrichten van onderzoek trekt Rode Kruis-Vlaanderen andere type medewerkers aan, zoals mensen met technische of wetenschappelijke achtergrond die opgeleid zijn om een hypothese naar een werkbaar plan te vertalen.

Conclusie

Alhoewel de keuze voor excellentie op het eerste zicht een evidentie lijkt, blijkt dat in de praktijk niet zo te zijn. Ter illustratie: van de 190 Rode Kruisverenigingen die wereldwijd bestaan, zijn er slechts 2 (de VS en Rode Kruis-Vlaanderen) die op een systematische manier wetenschappelijk onderzoek verrichten. Rode Kruis-Vlaanderen zal nooit groter of impactvoller zijn

dan pakweg het Rode Kruis van Duitsland, Japan of de Verenigde Staten. Dat is op zich niet erg, zolang we maar een effectief verschil maken als we optreden.

Het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds bestaat 100 jaar in 2016.

Tijd voor een interview met de algemeen directeur van het VNZ, Jürgen Constandt.

Hoe is het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds ontstaan?

'In feite zijn wij het oudste ziekenfonds in dit land. Al in 1808 - ten tijde van Napoleon en vóór het Nederlandse rijk van Willem I - ontstond immers in Lier het allereerste ziekenfonds, nl. 'Sint-Franciscus-Bijstand'. Samen met de gilden van de kleermakers en de voerlieden vormden zij in 1916 de 'Gewestelijke Tak Lier van het Algemeen Verbond der Vlaamsche Mutualistische Verenigingen van België'. Dit is de officiële stichting van ons ziekenfonds en bijgevolg vieren we in 2016 onze 100ste verjaardag!'

'Ook de Neutrale landsbond is de oudste van het land en ontstond al in 1886, lang voor de andere bekende verzekeringsinstellingen. Wanneer de sociale zekerheid na de Tweede Wereldoorlog stilaan wettelijke vorm kreeg en de ziekte- en invaliditeitsverzekering in 1964 voor iedereen verplicht werd, ontstonden tal van Vlaamsgezinde kassen, waarvan er een aantal, zoals Ic Dien en Vlamat, zich in 1990 verenigden tot het toenmalige 'Verbond van Vlaamse Ziekenfondsen' in Mechelen.'

'De twee Vlaamse Neutrale Ziekenfondsen uit Mechelen en Lier vonden elkaar in 2006 en zo zag het huidige 'Vlaams & Neutraal Ziekenfonds' het levenslicht. Op dat moment telden we zo'n 70.000 mensen. Intussen is dat aantal opgelopen tot 107.500 verzekerden. Een netto groei van gemiddeld meer dan 5 % per jaar.'

Waarom profileert het VNZ zich zo ‘Vlaams’?

‘De taak van een ziekenfonds is de belangen te verdedigen van zijn leden. En willen wij ervoor zorgen dat de gezondheidszorg betaalbaar en toegankelijk blijft, dan moeten we naar een Vlaams verhaal evolueren. Vlaanderen en Wallonië verschillen op tal van vlakken van mening: over hoe om te gaan met zorg, hoe organiseer je de ziekteverzekering, maak je die gratis of niet? Vlaanderen vindt remgeld noodzakelijk, voor Wallonië hoeft dat niet. In Vlaanderen staat de huisarts centraal. Franstaligen kiezen voor specialistische geneeskunde, voor klassieke ziekenhuisopnames, minder voor kijkoperaties of dagklinieken. Wallonië zet minder in op het herintegreren van langdurig zieken. Vlaanderen wil arbeidsongeschikten activeren, herscholen, omvormen zodat zij terug aan het actieve leven kunnen deelnemen. Vlaanderen en Wallonië hebben dus verschillende visies. Op zich is daar niets mis mee, maar Vlaanderen betaalt wel de factuur.’

‘Als wij de betaalbaarheid willen garanderen voor de komende generaties en een doeltreffend gezondheidsbeleid willen voeren aangepast aan de eigen noden, moeten de deelstaten elk hun eigen weg kunnen gaan. Onbegrijpelijk dat geen enkel ander ziekenfonds ons hierin bijtreedt!’

Hoe zie je de rol van een ziekenfonds evolueren?

‘Naast de (digitale) terugbetalingen aan leden en verstrekkers worden wij ook meer zorgadviseurs: aanvragen behandelen voor allerlei medische behandelingen, zoals revalidatie, geneesmiddelen, orthodontie enz. Ook de hele organisatie van vervangingsinkomens of thuiszorg wordt door het ziekenfondspersoneel mee gecoördineerd. En dan is er ook de terugvordering naar de verzekeringsmaatschappijen, bijvoorbeeld in geval van auto-ongevallen. Ziekenfondsen doen écht veel meer dan enkel doktersbriefjes terugbetalen. Die getuigschriften gaan trouwens stapsgewijs afgeschaft worden vanaf 2018. Vermoedelijk zullen de laatste papieren documenten rond 2022 verdwenen zijn. Maar wij zijn nu al bezig met de andere functies van een ziekenfonds. Zo zal onze sociale verzekeringsrol belangrijker worden.’

Wat zijn de ambities voor de volgende jaren van het VNZ?

‘Wij willen in de eerste plaats onze grote ledentevredenheid behouden en jaarlijks netto 4 procent groeien, naar een marktaandeel van minstens 2 procent. We ambiëren dat op zes jaar tijd. En daarnaast blijven we ijveren voor een Vlaamse sociale zekerheid en maken we via onze zorgkas de 6de staatshervorming op het terrein waar.’

Wat is - los van het Vlaamsgezinde - het ideologische verhaal van het VNZ?

‘Sociale rechtvaardigheid. Wij zijn veel minder op privatisering gericht dan andere ongebonden ziekenfondsen. In onze kantoren zetten wij bovendien sociale profielen in, mensen die veredelde maatschappelijke assistenten zijn met een luisterend oor. In ons kantoor komen de mensen met sociale en zorgvragen. Mensen komen soms zelfs met hun belastingbrief langs. 10 procent van onze medewerkers is trouwens maatschappelijk assistent, sociaal verpleegkundige of ergotherapeut. Die doen veel huisbezoeken in het kader van de sociale dienst.’

Je bent nu zelf al 25 jaar aan de top van het VNZ, dat je mee hebt gesmeed. Hoe kijk je daar nu op terug?

‘Ik heb sociologie en bedrijfsbeleid gestudeerd en ben altijd gepassioneerd geweest door de Vlaamse beweging. Daarnaast behaalde ik ook een diploma als leraar. Het is fijn om mijn opleidingen en Vlaamse overtuiging in mijn job te kunnen combineren.’

Ik vind het leuk dat ik een overtuigd Vlaams bedrijf heb mogen uitbouwen en de fusie met het neutrale zieken-

fonds van Lier kon realiseren.’

‘Er is vandaag geen enkel bedrijf meer dat uit de Vlaamse beweging komt of zich daar nog mee identificeert: VTB-VAB, Mercator verzekeringen, KBC, Argenta ... Wij zijn dat wel gebleven en zullen dat blijven doen. De 25 leden die wij per dag maken, daarvan zijn er maar een aantal Vlaams-nationalisten. Maar wie zich betrokken voelt bij het ziekenfonds, wie leden werft of op Facebook reclame maakt ... dat zijn heel vaak onze Vlaamsgezinde mensen. Dat je als Vlaamse werkgever meer dan 130 mensen tewerkstelt en een Vlaamsgezinde middenveldorganisatie leidt, is toch een prestatie.’

En hoe zie je je toekomst verder?

‘Dat we een sociaal, Vlaams en ongebonden bedrijf blijven, de digitale versnelling niet missen, innovatief en klantgericht blijven denken ... We waren het eerste ziekenfonds op internet, of het eerste dat brillen of tand-implantaten terugbetaalde of de derdebetalersregeling toepaste voor de hospitalisatieverzekering. We zijn als kleine speler verschillende keren erg vernieuwend geweest. En we moeten dat imago hooghouden. We hebben een heel hoge ledentevredenheid, het is als een familie die aan elkaar hangt, onze leden zijn erg betrokken. Zij zijn onze beste ambassadeurs!’
Mijn leuze en drijfveer is niet voor niets: Constan(d)t vooruit!’

REACTIES VAN ONZE LEZERS

Brief gericht aan Eric Ponette

Geachte collega,

Bedankt voor dit grondig doordacht en uitstekend gedocumenteerd artikel.

(Terloops; wel verwondert het mij dat een vers uit de Koran verkeerd vertaald is. Het vermanen en uiteindelijk slaan van de echtgenote heeft geen betrekking op een ‘vermoeden van ontrouw’, maar doodgewoon op ongehoorzaamheid.)

In mijn optiek ligt de problematiek in verband met de islam niet zozeer in het gebrek aan ‘integratie’. Die ligt vooral in het heel apart karakter van de islam als godsdienst. Kardinaal Lavignerie heeft eertijds de congregatie van de Witte Paters opgericht met de specifieke bedoeling moslims tot het christendom te bekeren. Op een miniem aantal uitzonderingen na is dat nooit gelukt. De Witte Paters hebben zich dan op andere missiegebieden moeten toelagen.

Eén van de wezenlijke factoren is, naast het vrij simpele dogmatische systeem (daar waar het christendom, o.a. met de leer van de drievuldigheid en de godmenselijkheid van Christus, zeer ingewikkeld is), vooral het feit dat dagelijks (vijfmaal) van de moslim een publieke, verregaande uiting van het geloof vereist wordt, nl. de salaas, waarbij men zich op de grond werpt alsof God een Oosterse potentiaat zou zijn. Deze verregaande uiting van geloof en onderwerping veroorzaakt in de termen van Leon Festinger een sterk commitment, waardoor afstand van dit geloof zowel voor het individu als individu, maar ook als lid van de

gemeenschap - waar iedereen het al dan niet 'bidden' kan vaststellen - buitengewoon moeilijk wordt. Ook de ramadan, die een zware inspanning vraagt, versterkt dat commitment: als men van het geloof zou afvallen, zou men aan zichzelf moeten toegeven dat men al deze inspanningen voor niets gedaan heeft.

Naast dit commitment is er de overtuiging dat de Koran letterlijk het onveranderlijke woord van God is. Ten slotte is er de opvatting dat God absoluut boven alles staat: zijn daden kunnen niet aan kritiek onderworpen worden.

Heel merkwaardig in dit opzicht is het feit dat het grootste feest van het jaar, het offerfeest, eigenlijk de - positief gewaardeerde - herdenking van een gruwelijke misdaad is. Op bevel van God besluit Abraham tot kindermoord. God staat dus boven de moraal.

Deze morele blindheid, zodra handelingen door God bevolen worden (of als men dat denkt), verklaart bv. waarom de meeste moslims onverschillig blijven voor het lijden van dieren, bij het onverdoofd slachten en ook voor wredeheden bij oorlogvoering, inhumane lijfstraffen, enz.

Hoe men moslims van deze houding af kan brengen, is voor mij niet duidelijk. Het begrip 'Europese islam' lijkt mij geen oplossing. Er moet een fundamentele ommekeer in de interpretatie van de hele islam tot stand komen.

In mijn optiek - maar ik kan mij vergissen - kan het helpen als we de afschuwelijke misdaden die onder impuls van de islam begaan werden, duidelijk aan de orde te stellen. Er is de slavernij en de slavenhandel. Het recht van de meester om met zijn slavinnen seks te hebben. De castratie van miljoenen mannelijke slaven, opdat ze geen gevaar zouden vormen voor de vrouwen. Er zijn de kind huwelijken die door de Koran worden toegestaan (ook met geslachtsonrijpe meisjes) en door het voorbeeld van de Profeet werden gestimuleerd (hij had seks met Aisha toen ze negen jaar oud was). Er is de verplichting om polytheïsten te doden. Veel moslims weten ook niet dat de praktijk van IS (daesh) om de vrouwen en kinderen van veroverde gebieden (althans de niet-moslima's) tot slaven te maken, volgens de thans geldende shariah nog altijd voorgeschreven is. (Umdat al Salik: Reliance of the traveller, 09.13. Volgens een certificaat van de al Azhar universiteit van 1991, geeft dit boek een correcte weergave van de Sunnah). Deze passus stelt dat door de slavernij het vorig huwelijk van de slavin automatisch ontbonden wordt. De meester kan er dus vrij over beschikken en dus verkrachten.

(zie ook Koran: 23, 5-6; 4, 24; 33,50; enz.)

Misschien kan de bewustwording van deze wanpraktijken, althans bij ontwikkelde moslims tot een kritische houding aanleiding geven.

Het probleem is echter dat wie deze waarheden bekend

maakt, als islamofob wordt afgewezen.

Ook in verband met de geschiedenis van het christendom zijn er heel wat misdaden te vermelden.

De vervolgingen van ketters en de godsdienstoorlogen; de inquisitie en de heksenverbrandingen, het in stand houden en uitbreiden van de slavernij; vooral de slavenhandel naar Amerika en de misdaden tijdens de kolonisatie (vaak met als 'motivering' de kerstening van de 'inboorlingen').

Moderne theologen en christenen erkennen meestal deze ontsporingen; moslims hebben het daar moeilijker mee, hoewel bv. Malek Chebel een waarheidsgetrouwe '*L'esclavage en terre d'islam*' geschreven heeft.

Met vriendelijke groet

Etienne Vermeersch

UITNODIGING

Geneeskundige Dagen van Antwerpen

15-16-17 september 2016

UA campus Drie Eiken

Wilrijk

Zorg voor de Psyche!

Psychiatrie: vandaag & morgen

Universiteit
Antwerpen

Capix

Geneeskundige Dagen van Antwerpen

71ste editie
www.karva.be

Wanneer: 15-16-17 september 2016
Waar: UA campus Drie Eiken
Universiteitsplein 1 - 2610 Wilrijk

MEDISCHE ACTUALITEIT

Prof dr. RJA
Goris

Emeritus-Hoogleraar Heelkunde AMC St. Radboud Nijmegen

Sudeck, alias CRPS, alias Posttraumatische Dystrofie, alias Algodystrofie. Een update

“Sudeck” in het distale deel van een aangedaan lidmaat is een tot op heden slecht begrepen reactie op een trauma of operatie. In de acute fase wordt het gekenmerkt door onbegrepen pijn, die niet reageert op NSAID's, zwelling, temperatuurverschil (abnormaal warm of koud, kleurverschil (abnormaal rood of blauw) en beperking van de *'active range of motion'*. Het eindstadium – indien het zover komt - wordt gekenmerkt door een per patiënt wisselend amalgaam van ernstige pijn, functiebeperking, krachtverlies, motorische en sensibele stoornissen, verlies aan uithoudingsvermogen en weefseldystrofie of atrofie. Deze complicatie is al sinds tijden bekend, zoals blijkt uit een uitvoerige publicatie van Weir Mitchell (1864), een neurochirurg actief gedurende de Amerikaanse secessieoorlog. Ook Ambroise Paré zou koning Edward IX wegens een onbegrepen pijnlijke hand hebben verzorgd na een flebotomie. De incidentie wordt geschat op 0.1 promille per persoonsjaren 'at risk'. Het ziektebeeld komt ruim tweemaal zoveel voor bij vrouwen als bij mannen; hetzelfde geldt ook voor het bovenste t.o.v. onderste lidmaat. Het acute Sudeck-beeld wordt gezien bij ongeveer 8% van de patiënten met een polsfractuur en komt in alle

leeftijdsgroepen voor, ook bij kinderen. Soms ontstaat Sudeck ook spontaan.

De laatste 30 jaar heeft het onderzoek van Sudeck naar de benaming, oorzaak en behandeling een grote vlucht genomen. De literatuur werd recent in Nederland geanalyseerd door een multidisciplinaire studiegroep en in 2006 gepubliceerd (1). Van wat wij aan de universiteit leerden, blijft niet veel meer over.

Voornaamste punten zijn:

- De Nijmeegse studiegroep definieerde de criteria voor diagnose in de vroege inflammatoire fase (2), zeg maar, de fase die Sudeck zo goed beschreef in zijn laatste publicatie (1943).
- De IASP (International Association for the Study of Pain) voerde een nieuwe naam in, met de criteria voor diagnose in de late fase: CRPS (Complex Regional Pain Syndrome). Zoek op internet naar CRPS, niet naar Sudeck, etc!
- De diagnose kan niet gesteld worden op basis van 'vlekkige osteoporose' op RX-foto's, noch op een positieve botscaan, die niet specifiek, noch sensitief zijn. Helaas worden deze data in België nog steeds vereist door letselschadespecialisten voor de diagnose.
- Vooralsnog is er geen enkele beeldvorming techniek of laboratoriumtest die de diagnose kan bevestigen.
- De diagnose dient dus te worden gesteld door zorgvuldig en systematisch klinisch onderzoek, liefst aan de hand van een specifiek invulformulier.
- Voor de Sudeck-patiënt zijn er geen aanwijzingen voor een bepaald persoonlijkheidstype.

- Wat betreft pathofysiologie en therapie:
 - er is geen bewijs voor een rol van het sympathische zenuwstelsel, noch voor therapeutische werking van allerlei vormen van sympathicusblokkade.
 - in de acute fase werd de rol aangetoond van toxische zuurstofradicalen. In Nederland volgde daaruit de aangetoonde werking en introductie van Vitamine C 500 mgr dd als preventie na letsel en als algemeen gebruikte therapie: N-Acetyl Cysteïne 3x600 mgr dd oraal en DMSO-crème lokaal. Ook bifosfonaten hebben een positieve anti-inflammatoire werking.
 - bij een koude Sudeck wordt additioneel gebruik van perifere vaatverwijding met calciuminstroom-blokkers aanbevolen.
 - Kortheidshalve sluit ik af met de aanbeveling deze moeilijke patiënten te behandelen in een multidisciplinaire werkgroep, waarbij ook de nodige dosis geduld en empathie het herstel van de patiënt ten goede komt.

Late CRPS jaar na polsfractuur (andere patiënt). "Clenched Fist" syndroom. Actieve extensie is niet mogelijk. De verbandrol in de vuist is aangebracht om hygiënische redenen, en om te verhinderen dat de nagels in de handpalm groeien.

Acute Sudeck na polsfractuur, 8 weken na trauma. Maximale extensie en flexie.

Referenties

1. Richtlijn Complex Regionaal Pain Syndroom. Uitgever Van Zuiden, Alphen aan de Rijn. 2006.
2. Veldman PHJM, Reynen H. M., Arntz I.E., Goris R.J.A. Signs and symptoms of reflex sympathetic dystrophy: prospective study of 829 patients. *Lancet* 1993; 342:1012-101.
3. R.J.A. Goris, M. Leixnering, W. Huber, M. Figl, M. Jandl, H. Redl. Delayed recovery and late development of Complex Regional Pain Syndrome in patients with an isolated fracture of the distal radius. *J. Bone Joint Surg* 2007 89-B 1069-1076.

COLLOQUIUM GELDTRANSFERS UIT VLAANDEREN

Op 3 oktober 2015 organiseerden de Vlaamse Volksbeweging (VVB) en het Actiecomité voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ) samen een colloquium rond het thema “De miljardentransfers: hoe lang nog?” in de “Schelp” van het Vlaams parlement te Brussel. De opkomst van 200 toehoorders toont aan dat dit probleem de mensen blijft beroeren en is een signaal voor de politici.

Als voorzitter van het AK-VSZ leidde Dr. Gui Celen in met een samenvatting van meerdere studies over het bedrag van de geldtransfers uit Vlaanderen: die gaan hoofdzakelijk richting Wallonië. De transfers verlopen via vier kanalen: de federale begroting (FB), de bijzondere financieringswet (BFW), de sociale zekerheid (SZ) en de intrestlasten op de federale staatsschuld.

Het bedrag via de eerste drie kanalen (tabel 1) schommelt naargelang de studie tussen 6,2 en 8 miljard euro per jaar. De universiteit Namen (CERPE) komt uit op 7,8 miljard.

Voor de transfers via het vierde kanaal liggen de cijfers veel verder uit elkaar (tabel 2).

Wilfried Haesen, gewezen journalist en radiostem VRT, wees erop dat de Vlaamse regering wegens geldgebrek aan tal van eigen noden niet kan voldoen (wachtlijsten voor gehandicaptenzorg, voor ouderenzorg, voor bouw en renovatie van scholen ...) en ondanks dat alles de transfers maar blijft gedogen.

Prof. dr. Magda Michielsens, filosoof, zette zich af tegen de Franstalige media die de Vlamingen egoïsme verwijten wanneer zij de geldtransfers bekritisieren. Zij ontleedde deskundig het begrip “solidariteit” en stelde onder meer dat die zich manifesteert in concentrische kringen, waarvan de binnenste het gezin is en de buitenste de ganse wereld. De financiële solidariteit met IJsland is bijvoorbeeld niet even groot als die binnen Vlaanderen.

Prof. dr. Herman Matthijs, hoogleraar publieke financiën, ontleedde vooral de nieuwe bijzondere financieringswet in de 6de staatshervorming. Hij wees op de hoge graad van complexiteit en het gebrek aan transparantie van die wet. Verder stelde hij dat de gemeenschappen met louter dotaties gefinancierd blijven en dat de fiscale autonomie van de gewesten erg beperkt blijft. Hij herinnerde ook aan het feit dat de in de 6de staatshervorming overgehevelde bevoegdheden naar de deelstaten niet in gelijke mate gevolgd werden door de overgehevelde budgetten.

Het panelgesprek werd gemoderd door journalist Guy Tegenbos, die de deelnemers aan het panel tot dui-

Tabel 1 Transfers uit Vlaanderen via de eerste drie kanalen (in miljard euro)

	FB (fed.begroting)	BFW (bijz.financ.wet)	SZ (soc.zekerheid)	Totaal
N-VA				
(jaar 2010)*	1,300	1,800	4,800	7,900
VIVES G. Jennes				
(jaar 2011)**	1,074	1,102	3,991	6,167
H. Deweerdt (jaar 2011)***	1,828	1,692	4,508	8,028
CERPE UNamen				
(jaar 2012)****	geen details	geen details	geen details	7,806

*publ.: juni 2013 www.n-va.be **publ.: december 2014 www.econ.kuleuven.be/vives (briefing) ***publ.: januari 2015 www.doorbraak.be ****publ.: april 2015 www.unamur.be/cerpe

Tabel 2 Transfers uit Vlaanderen via het vierde kanaal (in miljard euro)		
	Intrestlasten staats-schuld	Bemerkingen
In de Warande (jaar 2003)*	3,850	
CERPE UNamen (jaar 2012)**	0	
H. Deweerdt (jaar 2011)***	0,790	In afwachting van historisch onderzoek
VIVES - G. Jennes		
(jaar 2002)****	14,600	Niet optelbaar bij transfers via kan. 1, 2 en 3
<p>*publ.: nov. 2005 Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa **publ.: april 2015 www.unamur.be/cerpe ***publ.: juni 2015 www.doorbraak.be ****publ.: maart 2015 www.econ.kuleuven.be/vives (discussion paper) en www.researchgate.net/profile/Geert_Jennes</p>		

delijke standpunten trachtte te verleiden. De deelnemers waren Erik Stoffelen (secretaris AK-VSZ), Remi Vermeiren (voorzitter Pro Vives), Alain Mouton (journalist Trends) en Geert Jennes (onderzoeker Vives). Ook economist Herman Deweerdt kreeg de gelegenheid om zijn studie voor te stellen, doch Geert Jennes en Herman Deweerdt bleven hun divergerende methoden en resultaten inzake de geldtransfers via het vierde kanaal (zie tabel 2) handhaven. Beiden botsen evenwel op de limieten van hun methodiek: Geert Jennes stelt dat het door hem geciteerde transferbedrag via kanaal 4 niet mag opgeteld worden bij dat van de eerste drie kanalen wegens dubbel telling en Herman Deweerdt geeft toe dat het door hem geciteerde bedrag via datzelfde vierde kanaal geldt in afwachting van historisch onderzoek. In afwachting van verdere studies houdt het AK-VSZ het voorlopig bij de 3,9 miljard uit de studie van Johan Van Gompel, gepubliceerd door de Denkgroep “In de Warande”.

Persagentschap Reporters

Voor de vier kanalen samen komt dat uit op jaarlijks ongeveer 12 miljard euro transfers.

Remi Vermeiren stelde dat België vooral samengehouden wordt door de geldtransfers uit Vlaanderen.

Alain Mouton wees erop dat die transfers voor Wallonië contraproductief zijn aangezien de stimulus om zich uit het economisch dal op te werken daardoor wegvalt.

Erik Stoffelen benadrukte dat geldtransfers minstens politieke loyaliteit van de Franstaligen, onder meer in Brussel en Vlaams-Brabant, veronderstellen: een fatsoenlijk mens spuwt niet in de hand van de gever.

Ongeveer allen waren het erover eens dat, na de overheveling van de SZ naar de Vlaamse en Franse Gemeenschap, een voorwaardelijke financiële solidariteit tussen beide gemeenschappen kan ingericht worden: transparant, resultaat gebonden, bilateraal, degressief in de tijd en mits Franstalige politieke loyaliteit.

VVB-voorzitter Bart De Valck sloot het colloquium af en verwees naar Schotland en Catalonië, waar de vakbonden en de ziekenfondsen – in tegenstelling met Vlaanderen – wél samenwerken met de beweging voor zelfbestuur. En hij voegde eraan toe: “Solidariteit is een kwestie van soevereiniteit. Vlaanderen moet soeverein worden om solidariteit zelf in te vullen volgens eigen sociaaleconomische behoeften en noodzaak.”

Dat geldt trouwens evenzeer voor de Vlaamse solidariteit met Wallonië: vrijwilligheid en democratische inspraak, die de randvoorwaarden zijn voor externe solidariteit, zullen pas gegarandeerd zijn in een soeverein Vlaanderen.

Eric Ponette

CULTUUR - BOEKEN

Gavin Francis

Avonturen in de mens

Oorspronkelijke titel *Adventures in Human Being*, vertaald door Nico Groen
262 p., € 19,95, Nieuwezijds, 2016

Een van de boeken van de schrijver die spoedarts was en nu huisarts is in Edinburgh werd verkozen tot het beste Schotse boek van het jaar in 2013. Aan de hand van zijn ervaringen als arts en wereldreiziger neemt de schrijver de lezer mee op een ontdekkingsstocht door het menselijke lichaam. Een ideaal boek voor de arts die iets meer wil weten over literatuur, cultuurgeschiedenis en 25 eeuwen geneeskunde, en voor wie niet medisch geschoold is en toch iets meer dan het gemiddelde wil weten over hoe de fabriek van ons lichaam werkt.

Frank Goes

Marc Hebbrecht

De Droom. Verkenning van een grensgebied

207 p., € 44,50, De Tijdstroom, 2010

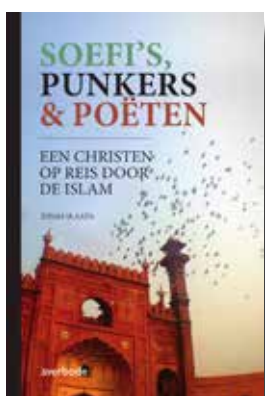
Na *Die Traumdeutung* van Freud in 1900, brengt Marc Hebbrecht-psychiater, psychotherapeut en psychoanalyticus - het meest complete werk dat er in ons taalgebied over de droom bestaat. Het boek is goed opgebouwd, maar leest niet zo aangenaam omwille van de opmaak.

Wij lezen in het boek onder andere hoe kinderen anders dromen dan volwassenen en ook hoe en waarom na een periode van betrekkelijke afwezigheid de droom opnieuw de plaats krijgt die hij verdient.

De stijl van het boek is onderzoekend, definiërend, inventariserend en didactisch. Zijn dromen bedrog? En zijn wij niet bang om ons op glad ijs te wagen op dit subjectieve domein bij uitstek, waarbij steeds een kern van mysterie overblijft? Op al die vragen krijgt de lezer een antwoord.

Frank Goes

Jonas Slaats

Soefi's, Punkers & Poëten. Een christen op reis door de islam

210 p. € 19,99, Abdij Averbode, 2015

De christelijke theoloog en opiniemaker **Jonas Slaats** reisde doorheen de islamitische wereld en sprak met verschillende invloedrijke spirituele leiders en vernieuwende artiesten. Met die gesprekken als rode draad doorprijkt hij verschillende vooroordelen die ons huidige wereldbeeld gevangenhouden in strijd, conflict en onzin. Deze voorstelling in *De Centrale* is meteen ook de lancering van het eraan gekoppelde boek, dat de belangrijkste gesprekken bundelt en een eigentijdse, interreligieuze uitweg biedt uit de retoriek van botsende beschavingen. Het is lange tijd geleden dat ik een boek zo traag heb gelezen... de zinnen vaak tweemaal gelezen en onderlijnd! Een boek, op de boekenbeurs 'geplukt'... waarover ik nog niets had gehoord, wél met een heus epitheton: *Prijs Beste religieuze boek*

2015. Waarom boeide het me zo? Al lang zit ik op een heuse honger en die werd door dit boek gestild. Steeds vroeg ik me af waarom horen we geen enkele stem uit de moslimwereld, die het terrorisme en andere zaken streng bekritiseert? Helaas, het is nog steeds géén boek van een moslim, wel van een Vlaamse christelijke theoloog, die gedurende drie jaar over de gehele wereld interessante interviews afnam van 15 moslims, mannen en vrouwen. Een wereld ging voor mij open!

Aldus Dr Latifa (schuilnaam), die getuigt dat ze Saoudi Arabië aanduidt als sponsor en erover klaagt dat geheel het islamitische universum van hun architecten dezelfde lelijke moskeeën krijgt, waarbij de mooie oude intieme ronde vormen overboord worden gegooid. Zij spreekt van 'Petro-islam', wanneer ze het Arabisch Schiereiland bedoelt, en van 'money-theïsme' als steun voor monotheïsme, enz. Ik leerde ook dat er vrouwelijke islamitische theologen zijn en vrouwelijke imams, die het gebed leiden! De islam heeft ook geen 'hoofd', zoals het Vaticaan, dat dogmatisch dicteert wat goed en slecht is. Zij verduidelijkt ook dat er een voortdurend evoluerende interpretatie is van de Koranteksten, stoelend op en refererend naar oudere interpretaties en jurisprudentie. Hierdoor ontstaat er een botsing met de moderniteit: de huidige snelle media, internet en facebook veroorzaken een heuse clash met nieuwe interpretaties en uitspraken van – zichzelf verklaarde – imams. Deze vinden verbreding, maar steunen niet op de oude gefundeerde interpretaties, met alle nefaste gevolgen! Ook het voorlaatste interview met de Brits-Pakistaanse prof. Mona Siddiqui, die interreligieuze studies doceert aan de Universiteit van Edinburgh, was zeer leerrijk! Verder wordt de mystiek van de Soefi's geduid, evenals enkele kernaspecten van de islam. Kortom, lezenswaard en onbekend, maar krijgt van mij vier sterren.

Lieve Van Ermen

Steven Lee Myers

De nieuwe Tsaar. De opkomst en heerschappij van Vladimir Poetin

617 p., Prometheus Amsterdam, 2016 - Hardcover

In deze opzienbarende biografie, de eerste complete in de Westerse wereld, wordt de levensloop beschreven van Vladimir Poetin, de man die het van obscure tweederangs officier in de Russische geheime dienst (KGB) bracht tot machtige alleenheerser – de nieuwe tsaar – van Rusland. Hij slaagde erin om het land dat onder het Jeltsin regime verzonken was in een economische en politieke chaos en op de rand van de afgrond stond, terug te stabiliseren en aan zijn bevolking betere levensomstandigheden te bieden. Ter gelijktijd maakte hij van Rusland opnieuw de dominante militaire macht, die op heden terug een beslissende rol speelt in de wereld politiek.

De auteur is een Amerikaans journalist en gewezen hoofd van het New York Times team in Moskou .Hij wordt aanzien als één van de beste kenners van de omwentelingen die in de vroegere Sovjet Unie hebben plaatsgevonden vanaf de "Perestroika" en "Glasnost" periode onder Gorbatsjov, gevolgd door het troebele en chaotische Jeltsin tijdperk tot de spectaculaire wederopstanding van Rusland onder het autocratisch Poetin regime.

Zijn boek is wetenschappelijk stevig onderbouwd door harde historisch bewezen feiten, een uitgebreide bibliografie en honderden literatuur referenties en toch leest het als een roman .Hij beschrijft Poetin als een intelligente, plichtbewuste en harde werker die uiterst loyaal is tegenover zijn oversten Iemand die koelbloedig zijn beslissingen neemt zelfs onder grote druk. Indien nodig is zijn optreden snel en hard, In de omgang is hij extreem koel en en zelfs kil .Dat hij in het buitenland een fabelachtig privé vermogen heeft ondergebracht is in Rusland even geheim als zijn privéleven dat hij strikt afschermt voor de buitenwereld .Toch cultiveert hij in de staatsmedia graag een imago van de fysiek stoere en sportieve leider, die kan bogen op een uitstekende gezondheid. Hij blijkt ook een groot voorstander van fitness training en een fervent beoefenaar van vechtsporten zoals judoka. Op binnenlands vlak onderdrukt hij de vrijheid van meningsuiting, kortwiekert hij de onafhankelijkheid van het gerecht en drukt hij elke politieke tegenstand de kop in desnoods door gevangenis. Zijn buitenlands beleid is voor alles bepaald door de liefde voor het vaderland en het herstellen van de wereldmacht van Rusland. Poetin beschouwt zichzelf als een uitzonderlijk geslaagd product van de vaderlandslievende opvoeding van de Sovjet mens en ziet de inlichtingsofficier als de hoeder van recht en orde. Opgeleid als spion zijn bluff, leugen en bedrog in zijn ogen geoorloofde middelen. Zonder geheime agenda krijg je naar zijn mening niets voor mekaar. Bovendien ervaart hij de ineenstorting van de Sovjet Unie, naar zijn eigen woorden, als de grootste geopolitieke ramp van de voorbije eeuw en als een werkelijk drama dat tienduizenden Russen buiten de Russische federatie achterliet. Een historische vergissing die hij dan ook met alle middelen wil terugschroeven. Dit verklaart zijn agressieve antiwesterse politiek, die zelfs de koude oorlog opnieuw leven heeft ingeblazen. Hij is de ontwerper van Ruslands zgn. hybride oorlogstechniek die steunt op een combinatie van politieke subversie , desinformatie en inzet van conventionele strijdkrachten. Hierbij durft hij zelfs flirten met een derde groot wereldconflict zoals blijkt uit

zijn subversieve militaire steun aan de separatisten van Oost Oekraïne, zijn brutale annexatie van de Krim en de recente voortdurende gewaagde militaire provocaties van de Nato strijdkrachten in het Baltische ruim. Hij was op een bepaald ogenblik, naar eigen zeggen, zelfs bereid de inzet van nucleaire wapens tijdens de Krim crisis te overwegen.

Dit fascinerend boek verschaft de lezer een dieper inzicht in de ingrijpende politieke en maatschappelijke veranderingen die in Rusland tijdens de afgelopen dertig jaar plaatsgrepen en in de persoonlijkheid van Vladimir Poetin die in dit gebeuren een beslissende rol heeft gespeeld. Diens levensloop wordt door de auteur op meesterlijke en boeiende wijze geschilderd. Een werkelijke aanrader!

A.Baert

CULTUUR

Muziek

CD HMG 501824

A. DVORAK (1841-1904) *SONGS/Melodies/Lieder Bernarda Fink*, mezzo **Roger Vignoles**, piano
Melodische rijkdom in Dvoraks oeuvre noopt tot kennismaking met zijn liedkunst! Schubert- en Schumann traditie werd in duetten/liederen verdergezet, “verrijkt met vitaminen uit Tsjechische volksmuziek” (Hanolka). In deze heruitgave CD-2004 komt minder bekend lied-repertoire bijzonder mooi aan bod. Harmonieus lied-duo **B. Fink-R. Vignoles** (cfr. recensie 2013) vertolkt met brio voortreffelijke natuur- en liefdeslyriek, door Dvorak zelf vooral *gefocusd op niet-beantwoorde liefde!* *Cypressen op.2* reflecteert zijn *persoonlijke* ervaring. Ook *Liebeslieder op.83*, *Lieder op.82*, *Kralove-bundel op.7*, *Lieder im Volkston op.73* (teder liefdeslied ‘Dobru noc’) bezingen dit kwetsbaar thema (soms getoetst

aan Brahms en Wolf!). Bruisende *Zigeunerlieder op.55*, (o.m. ontroerend ‘Als die alte Mutter’) accentueren Dvoraks onderhuids streven naar nationaal vrijheidsgevoel. B. Finks heldere dictie, glansrijke stem en door-

voelde interpretatie en R. Vignoles’ alert, fijnzinnig klavierspel maken het geheel (vert. Fr-E-D) erg toegankelijk én aantrekkelijk.

CD PHAEDRA

In Flanders’ Fields 91 HOMAGE TO RIA BOLLEN
Contralto Vivaldi-Bach-Haydn-Mendelssohn-Brahms-Rossini-Respighi-Mahler-De Boeck

Kunstzinnige evaluatie van *vocale schoonheid* uit het verleden: ontroerende, warme stem van internationaal geëerde Vlaamse concertzangeres vastgelegd in hoog technische kwaliteitsoptname! Prachtige muziekfragmenten uit concert-optredens

(1969-1987) belichten mooie zangstijl en heerlijk gaaf stemtimbre, maar vooral aangrijpende interpretatieve uitstraling (absolute ‘must’ bij deze muziek), bezielend vanuit ‘inner light’. R. Bollen legt wijding in *Domine Deus (Vivaldi)*, wekt sereen mededogen op in Bachs *Matthäuspassion*, integreert empathie in *Haydns Stabat Mater*, legt oneindige diepgang in *Elias’ profetische jammerklacht ‘Weh Ihnen’ (Mendelssohn)* en omhelst met grote innigheid smekend ‘*Ist auf Deinem Psalter uit Brahms’ onsterfelijke Alt-Rhapsodie. Agnus Dei (Rossini)* verraadt haar dramatische gaven; elegisch liefdesverhaal *Il Tramonto (Zonsondergang) van Respighi* haar lyrisch talent. Diep bewogen soliste is ze in *Mahlers 3e Symfonie* (Festival van Vlaanderen, 1978). Intiem “*Kerksken van te Lande*” (A. De Boeck) brengt een korte glimp van mooie liedkunst. Herinnering om dankbaar te koesteren.

CD WARNER CLASSICS 350550

presented by **Klara HARP CONCERTOS GLIERE - JONGEN - RODRIGO**

Uitvoerders: ANNELEEN LENAERTS, harp Brussels Philharmonic M. Tabachnik cond.

Imponerend muzikaal, virtuoos, interpretatief origineel en boeiend musicert (Vlaamse!) eerste harpiste bij Wiener Philharmoniker met schitterend Brussels Philharmonic. *Allegro moderato* van *Concerto op. 78 (dd. 1938) van R. Glère* (1875-1956) luidt

lyrisch-sonore weelde in. A. Lenaerts’ ‘Fingerspitzengefühl’ kleurt het ganse werk met prachtige toonvorming en spel. Orkest laat Weens-klassieke/ Russisch-romantische stijlfusie stralen in volkslied-*Thema con variazione* en zonnig *Allegro giocoso*. Prachtwerk! *Modérément animé - Andantino* (persoonlijke stijl met mysterieuze inzet) introduceert *Concerto op.129 (1944) van J. Jongen* (1873-1953).

Delicate kamerorkest-visie en diafane dialoogstijl schept betoverend coloriet met uiterst gevoelig orkest en fragile harpklanken, wat bravoure toch niet uitsluit. Revelatie! Voor instrument met ‘*vleugels van harp, hart van vleugelpiano en ziel van gitaar*’ schreef **J. Rodrigo** (1901-1999) flamboyant *Concierto de Aranjuez* voor gitaar (1939) met bewerking voor harpist N. Zabaleta (1974). Geurende tuinen, ruisende fonteinen, bloeiende magnolia, minnende geliefden van beroemd Palacio Real de Aranjuez inspireerden hem tot luisterrijk geïdealiseerd klankbeeld van Spanje uit vervlogen tijden! Onder A. Lenaerts’ etherische vleugelslag verspreidt *Aranjuez* (1974) *aristocratische* muziekparfum! Emotioneel hoogtepunt is meditatief Adagio (saeta/lamento stijl). Bruisende nostalgie naar “Aranjuez, mi amor” en innige gehechtheid aan folklore vinden warm Zuiders klankbord bij harp en orkest.

CD ERATO 220090 J.S. BACH (1685-1750)

IMAGINE - Uitvoerder: **Jean Rondeau harpsichord**.

“Imagine. Jouer Bach, c’est s’attaquer au patron! On a toujours l’impression qu’il se trouve quelque part, dans un coin de la salle. On l’entend respirer dans ses notes”... “On s’assoie au clavecin et on écoute longtemps les oiseaux avant d’oser reprendre son envol”

(J. Rondeau). Eerste opname (Bach!) intensifieert alle superlatieven die ik de fascinerende, geniaal begaafde, meermaals gelauwerde, Franse *clavecinist* toekende na subliem Bach-recital (Zomerfestival 2015). Door zijn grandioos, prachtig genuanceerd, warm-klinkend registergebruik groeit *Italiaans Concerto BWV 971* uit tot weelderig, vloeiend-virtuoos stemmen-spel met orkestrale dimensie en immense zeggingskracht. Hij laat Bach *zingen* en ‘*ademen*’, met feilloos inzicht in melodisch, polyfonisch, dynamisch en ritmisch stramen! Zelfde aanpak geldt de *clavecimbel-transcripties* van origineel Bach-oeuvre voor *luit* (*Suite BWV 997*), *viool* (*Sonate BWV 964*), *fluit* (*solowerk BWV 1003*). Gevoelige Sarabandes weerspiegelen er Bachs compositorische magie. Rondeau’s creatieve verbeelding voert *Chaconne* (*viool, Partita nr.2, BWV 1004*) terug naar Bach: hij speelt *klaviertranscriptie* door Brahms (die “*eine ganze Welt von tiefsten Gedanken und gewaltigsten Empfindungen*” erin zag) meesterlijk/aangrijpend op zijn Duits clavecimbel! “*Après les cimes où Bach nous a menés*” wijst hij met majestatisch, diepzinnig *Adagio* (*Violsone BWV 968*)” de weg naar (religieuze) mystiek-ervaring, die uitmondt in stilte. Onsterfelijke muziek, aangeboden in een zielsberoerende vertolking!

Els Van Den Eynde

CULTUUR

Tentoonstellingen

Sam Dillemans

De schilder Sam Dillemans (1965) werkt in Borgerhout, Antwerpen. Zijn bijzonder artistiek parcours, wars dwingende trends, heeft ondertussen een heel eigen plaats in de hedendaagse en internationale kunstwereld veroverd, mede door een aantal succesrijke tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Eggestraat 2, Antwerpen tot 16.10.16

Luc Tuymans

Glasses. Een bril is niet alleen een les om door te kijken. Het is ook een stevige ingreep in het gelaat, die iets zegt over de identiteit van de drager. Waarschijnlijk heeft Luc Tuymans der zoveel geschilderd. Het MAS viert zijn vijfjarig bestaan met deze schitterende tentoonstelling. Tot 18.09.16

Jan Fabre

Firenze lauwert Jan Fabre met een tentoonstelling op drie historische plekken in de stad Firenze, een eer die geen enkele andere kunstenaar te beurt viel. De voor naamste tentoonstelling is in het Forte di Belvédère, ooit de beschermhaven van de Medici familie. Voor de opening van “Spiritual Guards” zijn meer dan honderd journalisten komen opdagen.

Michael Moore valt Europa binnen (om van ons te leren)

Michael Moore is een linkse rakker. Objectiviteit is het handelsmerk van zijn documentaires niet. Gelukkig is Moore een Amerikaan. Dat land is op veel terreinen zó rechts en hard, dat een beetje tegengas uit de linkerhoek er al snel op gezond verstand lijkt. Moores beroemdste films *Bowling for Columbine*, *Fahrenheit 9/11*, *Sicko*, *Capitalism: a love story* pakten de wapengekte in de VS aan, de inval in Irak, het harteloze gezondheidsbeleid, en de uitwassen van een financieel systeem dat alleen de allerrijksten rijker maakt. Hij had daar telkens een punt, dat hij met veel humor verkocht. Alleen jammer dat het doel bij Moore steeds de retorische middelen heiligt.

Zijn eerste film in zes jaar, *Where to invade next*, komt uit in volle verkiezingsstrijd. De film begint grimmig, met een boze montage over wat er allemaal fout loopt in de VS. De speelse gimmick is dat het Congres hem als een éénmansinvasie uitstuurt om elders te gaan kijken hoe het beter kan. En dat is grotendeels in Europa.

En dus trekt hij met zijn typische gespeelde naïviteit naar Italië, waar werknemers tot zeven weken betaalde vakantie krijgen; naar Frankrijk, waar schoolkinderen lekker en gezond kwaliteitsvoedsel krijgen bij de lunch; naar Noorwegen, waar langdurig gestraften worden

voorbereid op een leven ná hun celstraf; naar Slovenië, waar hoger onderwijs nagenoeg gratis is; naar Duitsland, waar in het onderwijs op een volwassen manier wordt omgegaan met de schandvlek van het nazisme; enzovoort.

Het is haast een liefdesbrief aan de sociale correcties en het culturele gezond verstand van Europa. Zijn keuze van onderwerpen is selectief: niets over de politieke onmacht over het immigratievraagstuk, of over de hoge jeugdwerkloosheid.

Maar selectief is nog niet leugenachtig: het contrast tussen Europa en de VS (ontkenning van de indiaanse genocide, onmenselijk strafbeleid, rampzalig voedingspatroon, voor velen onbetaalbaar hoger onderwijs) is inderdaad schrijnend op die terreinen. Het kan geen kwaad dat nog eens te signaleren, en Moore doet dat erg entertainend. Voor ons, Europeanen, is het een warm bad: lang geleden dat we nog zo bewierookt werden. Het nuanceren doen we achteraf wel. Vanaf 7 juni.

Het beeld dat Amerikaanse cinefielen hebben van België, is wellicht heel wat minder rooskleurig, met dank aan de broers Dardenne: zij behoren tot de meest gelauwerde regisseurs, maar vrolijk gaat het er zelden aan toe. Dat zal niet anders zijn in *La fille inconnue*, die op het festival van Cannes in wereldpremière gaat en wel dra in België uitkomt. Bij het ter perse gaan hebben wij hem nog niet gezien, maar de Dardennes falen nooit en gezien het onderwerp - een arts probeert de identiteit te achterhalen van een patiënte die is gestorven, nadat zij had geweigerd haar te behandelen - wilden we deze film toch alvast tippen voor de lezers van *Periodiek*.

Steven De Foer

VGV BEZOEKT

Het VGV bezoekt in het najaar (datum nog vast te leggen) de unieke nieuwe kunsttentoonstelling in de Belfius Art Gallery in Brussel. Momenteel wordt er gewerkt aan de opbouw van deze tentoonstelling en is de Belfius Art Gallery gesloten. We houden u op de hoogte over de opening!

De Belfiuscollectie van meer dan 4300 werken is een samensmelting van de kunstverzamelingen van het Gemeentekrediet, Paribas Bank België en BACOB Bank. Zowel het Gemeentekrediet als Paribas België begonnen na de Tweede Wereldoorlog met het verzamelen van waardevolle kunstwerken uit het nationaal erfgoed om te vermijden dat ze naar het buitenland verdwenen. Het Gemeentekrediet legde van in het begin het accent op Belgische kunst vanaf 1860, terwijl Paribas België kunst uit de 16de tot de 18de eeuw en moderne kunst kocht. BACOB Bank begon zijn verzameling in 1980 en legde zich uitsluitend toe op Belgische hedendaagse kunst. Vandaag bestrijkt de collectie werken uit bijna vijf eeuwen en onderscheiden we drie luiken:

Vlaamse meesters uit de 16de en 17de eeuw

Met o.a. topwerken van schilders als Antoon Van Dijck, Jacob Jordaens maar ook Pieter Paul Rubens, Pieter Pourbus, Herri met de Bles en Jan Breughel I. En daarnaast ook belangrijke wandtapijten, oude boeken, meubilair en beeldhouwkunst.

Moderne kunst van 1860 tot 1960

Dit luik van de verzameling toont alle stromingen vanaf het realisme. Belangrijke figuren hier zijn Charles Degroux, James Ensor, Constant Permeke, Théo Van Rysselberghe, Paul Delvaux en René Magritte.

Hedendaagse kunst van 1960 tot vandaag

De verzameling hedendaagse Belgische kunst bevat werken van alom geprezen kunstenaars, zoals Marcel Broodthaers, Roger Raveel, Luc Tuymans, Jan Fabre, Pierre Alechinsky, Berlinda De Bruyckere en Ann Veronica Janssens.

Emile Claus - 'De communicanten' is één van Claus' eerste luministische werken.

Anto Carte 'Madonna' getuigt van de ontwikkeling van het expressionisme als belangrijkste stroming in het België van het interbellum.

Anne-Pierre de Kat 'De lichtekooi' Dit schilderij vertoont de typische stijlkenmerken van het Brabantse fauvisme.

Guinea wormziekte nagenoeg uitgeroeid

30 jaren geleden werden er jaarlijks in 20 landen in Afrika en Azië nog 3,5 miljoen mensen aangetast door de *Dracunculus Medinensis*: de Guineaworm. Mensen worden besmet door het drinken van water dat waterlooien bevat, die besmet zijn met de larve van de *Dracunculus Medinensis*. In het lichaam van de mens gaat de waterlooi dood maar de L1-larve verspreidt zich door het lichaam en wordt een volwassen worm. Die lijkt op een sliert gekookte spaghetti. Na infectie kruipen na enkele weken de wormen uit een huidwonde, vooral ter hoogte van de voeten en benen. De worm is ongeveer 2 mm dik en het volwassen vrouwtje 80 tot 90 cm. lang. Alhoewel de ziekte zelden tot de dood leidt, is ze zeer debilerend en van sociaal standpunt een ware gruwel. Nu (2015) is het aantal gevallen van wormziekte gedaald tot amper 22 en beperkt tot 4 landen: Chad, Ethiopië, Mali en Zuid Soedan. Het is dus nagenoeg zeker dat de Dracunculiasis de tweede menselijke ziekte, na de pokken, zal worden, die binnenkort zal uitgeroeid zijn.

Dit is nog om twee andere redenen opmerkelijk. Ten eerste omdat dit sensationeel resultaat bereikt werd zonder het gebruik van geneesmiddelen of vaccins maar alleen dankzij hygiënische verbeteringen en het op grote schaal verspreiden van goedkope maar zeer efficiënte waterfilters. Ten tweede omdat dit alles mogelijk geworden is dankzij een 30-jarige campagne door het *Carter Center*, een liefdadigheidsorganisatie gesticht en geleid door Jimmy Carter, gewezen president van de USA. Hij en zijn vrouw Rosalyn hebben talrijke aangetaste gebieden bezocht en zo de aandacht getrokken van de lokale gezondheidsautoriteiten en van rijke weldoeners voor deze tot dan toe verwaarloosde ziekte. In 1995 onderhandelde Carter de langste humanitaire wapenstilstand in de geschiedenis: de zes maanden durende "Guinea worm wapenstilstand" in Soedan. Die werd gebruikt om waterfilters te verspreiden onder de

door oorlogsgeweld geteisterde bevolking. Jimmy Carter is nu 92 jaar oud en deelde onlangs mede dat hij na succesrijke immunotherapie behandeling voor melanoom hoopte de Guineaworm te overleven: een zeer plausibele veronderstelling.

A. Baert

(Bron: *The Economist*, 6 februari 2016)

Tal van voordelen ongeacht jouw leeftijd

Brillen en lenzen
tot **100 euro**
Lidgeld sportclub
tot **30 euro**
Oordoppen op maat
tot **50 euro**
Tandimplantaten
tot **500 euro**
Vaccinaties
tot **75 euro**

Hoofdzetel:

Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen - info@vnz.be
Kantoren & postbussen over heel Vlaanderen

Ontdek onze vele voordelen,

www.vnz.be of bel gratis 0800 179 75

Veranderen van ziekenfonds is heel eenvoudig. Wij regelen alles!

VNZ

Vlaams & Neutraal
Ziekenfonds

medina MEDISCHE
ANALYSEN

IN HET
VOLGENDE
NUMMER VAN
PERIODIEK

CULTUUR
BOEKEN
FILMS
TENTOONSTELLINGEN

(F)ACTUEEL

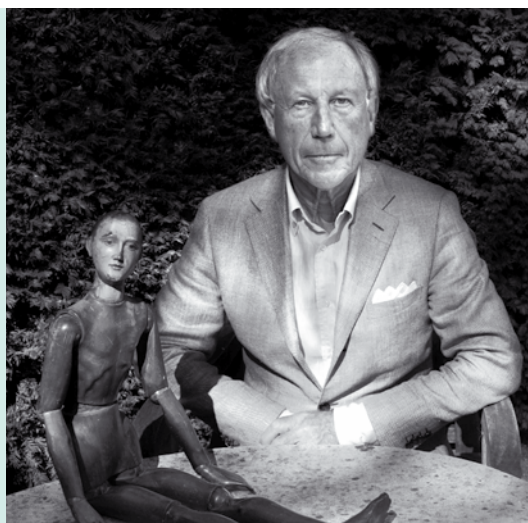

GESCHIEDENIS
VAN DE
GENEESKUNDE

Stand van
zaken rond
stamcellen
Prof. J. J. Cassiman

Serendipity:
wie niet zoekt
die vindt

Frank Goes

POLITIEKE
ACTUALITEIT

ONTWIKKELINGS-
SAMENWERKING

MARKANTE
VROUWEN

